

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 38

CELOVEC, DNE 19. SEPTEMBRA 1963

CENA 2.— SILINGA

Zum Bundesparteitag der ÖVP

Von Dr. Valentin Inzko, Obmann des Rates der Kärntner Slowenen

Heute wird Bundeskanzler Dr. Alfons Gorbach in seiner Eigenschaft als Bundesparteiohmann in Klagenfurt den 9. Bundesparteitag der Österreichischen Volkspartei eröffnen.

Mit größter Aufmerksamkeit wurden in den vergangenen Wochen die Vorarbeiten zum bedeutendsten und entscheidendsten Treffen führender Politiker und Funktionäre der ÖVP verfolgt. Angesichts der Tatsache, daß es den Sozialisten auf ihrem von der Habsburg-Frage belasteten Parteitag im Frühjahr dieses Jahres nicht gelungen ist über die Probleme der Vergangenheit hinaus neue Wege für eine Gesundung der österreichischen Innenpolitik zu finden, blickt man dem Parteitag der ÖVP mit größtem Interesse entgegen.

Im Mittelpunkt des Parteitages steht die Wahl eines neuen Bundesparteiohmannes. In Anbetracht der Rückschläge, die die ÖVP nach den Nationalratswahlen vom 18. November 1962 im Zusammenhang mit der Neubildung der Regierung und den Bundespräsidentenwahlen zu verzeichnen hatte, sowie den darauffolgenden Schwierigkeiten, die sich aus dem von den Sozialisten verursachten Koalitionsbruch und dem gemeinsamen Auftreten der SPÖ und FPÖ bei Abstimmungen im Parlament ergeben haben, ist damit zu rechnen, daß von den 420 Delegierten des Parteitages jene Persönlichkeit zum Bundesparteiohmann gewählt wird, die befähigt ist, bei Vorhandensein gewisser Voraussetzungen, der Partei einen neuen Auftrieb zu verleihen.

Zu den Voraussetzungen, die es ermöglichen würden, der ÖVP jene führende Stellung im Staate einzunehmen und zu behaupten, welche das Vertrauen in den breitesten Schichten der Bevölkerung zu wecken und zu festigen imstande wäre, gehört in erster Linie die Schlagkraft der Partei. Eine Schlagkraft, die sich im politischen Kräftespiel bei kleinen und großen Entscheidungen stets von neuem bewährt, eine Schlagkraft, die diese Partei nach dem großen Anfang einer tiefgreifenden Reform bei den vergangenen Nationalratswahlen so überzeugend demonstriert hat. Diese Reform müßte die kleinsten Zellen der Partei erfassen, um von dorthin eine Gesundung des Parteilebens herbeizuführen.

Es wird notwendig sein, die Kontakte zwischen den Parteisekretariaten und Ortsparteileitungen zu intensivieren. Über das regelmäßige Abhalten von Jahreshauptversammlungen hinaus müßte die systematische politische Aufklärungsarbeit in den Gemeinden zu den Hauptaufgaben der Mandatäre der Österreichischen Volkspartei zählen. Die sich überstürzenden weltweiten politischen Ereignisse rütteln immer mehr an den Grundfesten unserer Weltanschauungen und fordern die Parteien zu einer Elastizität heraus, die im Wähler oft den Eindruck des Preisgebens von Grundsätzen erweckt. Hier bedarf es steter politischer Aufklärung, Neuorientierung und Ausrich-

tung auf die großen Aufgaben der Partei, was an die Abgeordneten und Funktionäre höchste Anforderungen stellt. Dafür die Besten, die Selbstlosesten, im wahrsten Sinne des Wortes Diener des Volkes als Mitarbeiter zu gewinnen, muß oberstes Gebot der Österreichischen Volkspartei sein. Abgeordnete, die der Wähler im Jahr nie oder nur selten zu Gesicht bekommt, sind für die Partei eine Belastung und ein Hemmschuh auf dem Wege ihrer Erneuerung zu einer modernen, alle Schichten des Volkes umfassenden Partei, österreichisch und christlich in ihrer Grundhaltung, europäisch in ihrem Denken und Handeln, weltweit in ihrem Einsatz um die Erhaltung des Friedens auf Erden.

Papst Johannes XXIII. hat der Kirche das Tor in die Zukunft geöffnet. Die Annäherung zwischen Ost und West, der sich eine Zusammenarbeit auf den Gebieten des wirtschaftlichen, politischen, kulturellen und sozialen Lebens anzubahnen beginnt, hat die Auseinandersetzung zwischen den verschiedenen politischen und Wirtschaftssystemen auf eine andere Ebene verlagert. Alle Parteien und Staaten in der Welt sind zum größten Wettbewerb aller Zeiten aufgerufen, der letztlich mit den Waffen des Geistes ausgefochten werden wird. In diese Auseinandersetzung sind wir hineingestellt, um den Idealen der freien Welt zum Durchbruch zu verhelfen.

Auch der Bundesparteitag der Österreichischen Volkspartei wird in Programmgebung und Zielsetzung, sowie bei den zu fällenden personellen Entscheidungen dieser Entwicklung Rechnung zu tragen haben. Die Chancen, daß einer echten Erneuerung der Partei dieser der große Aufbruch gelingen könnte, sind angesichts des Gebotes der Zeit, bei der Bewältigung der gestellten Aufgaben zusammenzustehen und zusammenzuarbeiten, größer denn je zuvor. Es wäre gleichzeitig der Aufbruch in eine neue Ära österreichischer Geschichte, allerdings mit der Verpflichtung, jene Wärme und Herz als Wesenszug österreichischer Politik, die die Kanzlerschaft Figls, Raabs und Gorbachs auszeichnete, als großes Erbe einer Generation zu hüten, deren Staatsbewußtsein das Österreich des Donauraumes geprägt hat und von ihr in die Wiege der Ersten und Zweiten Republik gelegt wurde. Nur so wird sich der Abgang dieser Generation von der politischen Bühne in der Überzeugung vollziehen können, daß sie das Banner Rot-Weiß-Rot zur rechten Zeit jüngeren Händen überantwortet hat.

Auch wir katholisch orientierte Kärntner Slowenen haben mit Interesse die Vorarbeiten der ÖVP auf ihren bisher größten Kongreß verfolgt, weil wir uns mit ihrem katholischen Flügel ideologisch verbunden fühlen. Daß der Partei die Reform wirklich im Geiste christlicher Grundsätze gelingen möge, ist unser innigster Wunsch, dürfen wir doch auf diese Weise auch im Lande mehr Verständnis für unsere völkischen Belange erwarten.

likega pomanjkanja žita je bila ZSSR prisiljena dobaviti ga iz inozemstva. Zato je sklenila ta ponedeljek tozadevno pogodbo s Kanado, ki ji bo dobavila 228 milij. bušlov (1 bušel = 35,24 l) pšenice v vrednosti okoli 12,5 milijard šil. Eno četrtino tega zneska bo Sovjetska zveza plačala takoj v gotovini, ostalo pa v 18 mesecih v treh obrokih.

S kakšno moralno pravico?

Pod naslovom „Dve odprti manjšinski vprašanji“ ter podnaslovom „S kakšno moralno pravico?“ prinaša „Novi list“, ki izhaja v Trstu, z dne 14. sept. 1963 obširen članek glede italijansko-avstrijskih odnosov, v katerem je med drugim rečeno:

„Glede na tako živo avstrijsko diplomatsko aktivnost v prid južnotirolske manjšine v Italiji se vsak nepristranski človek in zlasti zamejski Slovenci upravičeno vprašamo, ali je dunajska vlada že poskrbela za pravično rešitev in ureditev svojih manjšinskih vprašanj. Mislimo tu predvsem na naše rojake na Koroškem. Človek bi pričakoval, da so Kreisky in tovariši, ki danes tako hudo obtožujejo Italijo zaradi Južnih Tirolcev, že davno poskrbeli, da jim nihče ne more ničesar očitati glede ravnanja avstrijske vlade s slovensko manjšino na Koroškem. Toda mi vemo, da ni tako.“

Sam minister Kreisky je namreč v nekem intervjuju za beograjsko „Mednarodno politiko“ posredno priznal, da je vprašanje koroških Slovencev še vedno odprto. Predstavniki manjšine — je med drugim izjavil — so v memorandumu, ki je obsegal 15 točk, formulirali svoje želje, ki delno temeljijo na 7. členu Državne pogodbe (šolstvo, sprejem slovenskega jezika kot drugega uradnega jezika), delno pa zadevajo vprašanje odškodnine. V nekaterih vprašanjih se nam je posrečilo zblizati stališča, pri nekaterih pa je bilo mogoče doseči rešitev.

Rešitev, ki jo omenja dr. Kreisky, zadeva

sklep, da se koroškim Slovincem, ki so jih nacisti izselili, prizna odškodnina v skupnem znesku 7,6 milijona šilingov, ter sklep, da se za uničene slovenske kulturne dobrine na Koroškem prizna odškodnina v skupnem znesku 3 milijonov šilingov, plačljivih v treh letnih obrokih.

Za vsa ostala vprašanja se je le „posrečilo zblizati stališča“ — kot je priznal sam minister Kreisky. To z drugimi besedami pomeni, da je manjšinsko vprašanje še vedno odprto in da se njegova rešitev namenoma zavlačuje. Še vedno je v veljavi diskriminacijski šolski zakon iz leta 1959, zaradi česar število prijav k dvojezičnemu pouku stalno pada in sta danes več kot dve tretjini slovenskih otrok brez pouka v materinščini.

S kakšno moralno pravico — se upravičeno vprašujemo — se avstrijska vlada pritožuje nad ravnanjem z južnotirolsko manjšino v Italiji, če sama na svojem ozemlju neprimerno huje ravna s slovensko manjšino in dovoljuje, da se koroškim Slovincem še vedno izpodjedajo narodne korenine? To vprašanje je treba zlasti danes jasno in glasno postaviti avstrijskim državnikom, ki se pripravljajo, da bodo problem južnotirolske manjšine ponovno spravili pred Združene narode.

Njihovo zavzemanje za Južne Tirolce bi namreč bilo toliko bolj učinkovito, če bi tudi sami bili brez krivde. Toda dejstva so žal drugačna!“

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

bo priredila

v nedeljo, 22. septembra popoldne

proslavo v čast sv. bratov Cirila in Metoda

V ŠT. JANŽU V ROŽU

Ob pol 3. uri sv. maša po vzhodnem obredu,

nato akademija na prostem pred cerkvijo.

Program bo izvajala katoliška mladina iz Št. Janža in ostalega Roža.

Iskreno vabljeni!

Ponovni rasni nemiri v Ameriki

V mestu Birmingham (v zvezni državi Alabama) je sovraštvo proti zamorcem zopet izbruhnilo v polni meri. Nekaj fanatičnih pripadnikov belih je vrglo iz avtomobila, vozečega mimo neke cerkve, vanjo bombo z močno eksplozivnostjo. Bomba je takoj eksplodirala in porušila del cerkve, v kateri je bilo okoli 400 črncev. Pri tem so bile ubite štiri deklice, okoli 20 oseb pa bolj ali manj ranjenih.

Poleg tega so bili ubiti te dni še drugi trije zamorci, več zamorskih hiš in avtov pa uničenih. Razjarjeni zamorski prebivalci so uprizorili zaradi tega več demonstracij, tako da je policija imela veliko dela, preden je zopet upostavila red.

Predsednik Kennedy zaskrbljen

V zvezi s tem novim izbruhom rasističnega sovraštva med belimi in črnci je v ponedeljek predsednik Kennedy izrazil svoje veliko ogorčenje in žalost zaradi umora nedolžnih črnskih otrok v Alabami. Pozval je ponovno vse ameriške državljane, naj vendar pustijo ob strani vse strasti in med-

sebojno sovraštvo in naj skrbijo, da bo zares zavladala pravica in mir.

Tudi vatikansko glasilo je z vso ostrostjo obsodilo te rasistične umore v enem svojih zadnjih uvodnikov in imenovalo atentat v Birminghamu kot „pokolj nedolžnih“.

- K R A T K E V E S T I -

● Papež Pavel VI. je pretekli ponedeljek sprejel rusko-naslovnega nadškofa Nikodema iz Minska v avdienco, za katero je ta zaprosil.

● Nemški zvezni kancler dr. Adenauer je bil ta torek sprejet pri sv. očetu Pavlu VI. v zasebni avdienci, ki je trajala 45 minut.

● V nedeljo so bile v Alžiru zopet volitve. Medtem ko so pregledno nedeljo volilci odločali o tem, ali sprejmejo novo ustavo ali ne, so to nedeljo volili državne predsednika. Na to mesto je bil z veliko večino izvoljen sedanji ministrski predsednik Ahmed Ben Bella. Po novi ustavi sta funkciji državnega in ministrskega predsednika združeni v eni osebi.

Slaba žetev v Sovjetski zvezi

Moskovsko vladno glasilo „Izvestija“ je ta torek objavilo nedavni govor predsednika Hruščeva pred kmetijskimi funkcionarji v bližini Volgograda (bivši Stalingrad).

V njem je med drugim ostro kritiziral ne-pretano pomanjkanje umetnih gnojil, kar da je vzrok stalnih slabih žetev. Zaradi ve-

Politični teden

Po svetu . . .

ADENAUER SE POSLAVLJA

Ko se bo 80-letni nemški kancler Adenauer vrnil s svojega rednega oddiha ob Comskem jezeru, bo prišel čas, da se končno poslovi od dolgoletnega vodstva stranke in tudi vodstva države. Določeno je bilo, da prevzame Adenauerjevo dediščino dosedanjí finančni minister Ludwig Erhard, ki se že pripravlja na to. Z nacionalno-liberalno stranko se že kar resno pogaja za razdelitev ministrskih resorov in vobče za celotno smer nove vlade.

Razmerje do Sovjetov je bilo pod starim kanclerjem vobče hladno, večkrat tudi zelo sovražno. Toda ob spremembah v Bonnu so se tudi v Moskvi zbudili. Podpredsednika nemškega parlamenta Dehlerja, ki je pred kratkim iz gospodarskih razlogov potoval v Moskvo, so tam zelo lepo sprejeli. Sovjeti so mu dali vedeti, da bi bilo v veliko obojestransko korist, če bi gospodarsko bolj zblížili oba mogočna naroda. Ob tej priliki je sam Hruščev dal vedeti, da bi bilo zelo koristno, če bi mu bilo mogoče o tem osebno govoriti v Bonnu.

Vse kaže, kako si Hruščev utrjuje zaledje, da bo proti Kitajcem močan in podprt z gosto razpredenim gospodarskim omrežjem. Pa tudi v Nemčiji je opazati notranjo preusmeritev, ki kaže, da hoče Erhard preusmeriti dosedanje politiko doslednosti in stabilnosti v okretnejšo prilagodljivost na podlagi pripoznanja dejanskega stanja dveh Nemčij.

O starem Adenauerju pa napovedujejo, da še ne misli na pokoj, temveč hoče še naprej ostati v političnem življenju.

NEMIRNI JUŽNI VIETNAM

Zmeda v Južnem Vietnamu se še veča, čim bolj se vtikajo v zadeve zunanje države. Razume se, da so zlasti ZDA zelo zainteresirane nad razvojem v tej „stražni postojanki“ pred azijskim komunizmom. Vsekakor Amerikancem ni po volji „nespametno preganjanje budistov“ (Kenedy), ko na drugi strani toliko trošijo za vzdrževanje protikomunističnega režima.

Kot smo že poročali, je v vietnamske zadeve posegel tudi De Gaulle. Ne le, da je ponudil pomoč v slučaju, da bi ZDA zapustile Diemov režim na cedilu, temveč je po svojem poslaniku celo svetoval Kennedyju, da naj bi Severni Vietnam, ki je pod komunističnim režimom, in Južni Vietnam proglasili za nevtralnno državo po vzgledu Avstrije ali Švice. To bi bil sicer spreten načrt, kako izgnati komuniste iz Severnega Vietnama, a je skoraj neizvedljiv brez vojne. Amerikanci bi bili kar pripravljeni prepuštili skrb nad Južnim Vietnamom Francozom, a ti slednji nimajo dovolj vojaštva, še manj pa denarja (letno nad 3 milijone dolarjev). Zato je Kennedy rekel, da bodo ZDA še naprej podpirale Južni Vietnam, čeprav je Diemova vlada izgubila stik z ljudstvom, kar je v veliko škodo za uspešen boj proti komunizmu.

Medtem pa stopa vedno bolj v mednarodno javnost „močna žena“ Vietnama, to je žena predsednikovega brata, vodje tajne policije, Ngo Dinh Nhu, ki se baje doma s pomočjo ženskih oboroženih oddelkov poteguje, da njen mož prevzame vodstvo države. Sama pa se je podala na pot v Evropo in je tudi v Beogradu odločno zagovarjala na medparlamentarni konferenci zadržanje vlade v Južnem Vietnamu. Tudi se je hudovala, zakaj Diema imenujejo „katoliškega“ prezidenta, ko so vendar tudi drugi politiki privatno verni, pa jih nihče tako ne imenuje.

HRUŠČEV - TITOVA KOEKSTISTENCA

Počitniški „oddih“ sovjetskega predsednika Hruščeva v Jugoslaviji dobiva vedno večji pomen in zdi se, da je bilo na tem „privatnem“ obisku marsikaj sklenjenega, kar ni nihče predvideval. Prepričanje, da je ob tej priliki storil Hruščev odločen korak proti Zapadu, je splošno, le da so mnena o tej sovjetski potezi različna.

Kitajci neusmiljeno žigosajo Hruščeva kot izdajalca Marksovega nauka in hlapca kapitalistov. Devljejo ga v isto vrsto s Titom, s katerim se je prav pobratil. Hruščev sam in z njim njegovi somišljeniki s Titom na čelu pa zagotavljajo, da je metoda zblíževanja s kapitalističnimi državami trenutno edini izhod iz današnjega položaja, ko visi nad človeštvom kot Damoklejev meč atomska bomba, je pa na

drugi strani to tudi najuspešnejši način, kako pronicati proti Zapadu in počasi pripravljati pot socializmu. Mnogi na Zapadu kar pozdravljajo zblíževanje Sovjetov z komunističnimi državami in hočejo kar verjeti, da se je komunizem spremenil in ne pomenja več nobene nevarnosti za človeštvo. So pa tudi še drugi, ki zelo glasno kličejo k čuječnosti in primerjajo komunizem Hruščeva z volkom, ki nikdar ne spremeni narave, spreminjati pa zna svojo obleko.

HRUŠČEV V VATIKAN?

V zvezi s temi dogodki spravljajo poznavalci bodoči obisk predsednika Hruščeva v Rimu. Zdi se, da je Hruščevu mnogo na tem, da pride kmalu do tega obiska. Seveda bi naj ob tej priliki prišlo tudi do obiska Hruščeva v Vatikanu. Vendar pa je v danih razmerah kaj takega zelo tvegano. Vatikan še vedno nima rednih diplomatskih odnosov z ZDA. Šele potem bi bilo možno, da bi prišlo tudi s Sovjetsko zvezo do ožjih diplomatskih stikov. Da bi nekoliko pripravil pot Hruščevu proti Rimu in tudi v Vatikan, se je skoraj neopazno pojavil na

. . . in pri nas v Avstriji

MINISTER SCHLEINZER V SOVJETSKI ZVEZI

Več kot teden dni se je mudil avstrijski obrambni minister v Sovjetski zvezi, kamor je šel na uradni obisk. Po obisku v Moskvi je prehodil obširno deželo in povsod so mu kazali vojaške naprave in ustanove, o katerih se je zelo pohvalno izrazil. Posebno je občudoval strunost sovjetskega vojaka.

Tudi predsednik Hruščev je sprejel ministra Schleinzerja; pri tem je poudarjal, da je zadovoljen z Avstrijo in da ni prav nobenih spornih vprašanj med obema državama.

OKROG NOVEGA DRŽAVNEGA PRORAČUNA

Največja skrb finančnega ministra je, kako kriti primanjkljaj v državnem proračunu. Za leto je napovedanih pet milijard šil primanjkljaja. Minister dr. Korinek je na tem, da bo treba najprej povišati socialne dajatve, katere bi trpeli država, delodajalec in delavec. Drugi predlog pa je v tem, da bi dobile deželne vlade večji vir dohodkov. Ti bi prihajali predvsem iz davkov na pijače. V zameno pa bi deželne vlade prevzele izplačevanje nekaterih postavk: med temi tudi izplačevanje plač učiteljem na nadaljevalnih šolah. Toda učitelstvo nikakor ni zadovoljno z novim načinom, zato je že protestiralo.

To potezo finančnega ministra pa opazovalci že označujejo kot važen korak k federalistični obliki države.

KAKO SO PRIPRAVLJALI KONGRES OEVP V CELOVCU

V dnevih 19. in 20. septembra poteka v veliki razstavnici dvorani v Celovcu kongres Avstrijske ljudske stranke — OEVP,

Brionih, kjer sta Tito in Hruščev uživala lepe dni, italijanski predsednik senata Merzagora. Ta mož je iz vrst krščanske demokracije in bi naj to posredoval.

Če bi uspelo Hruščevu, da bi stisnil roko papežu Pavlu VI., bi to bil velik uspeh. Njegov komunizem bi pokazal, kako je mogoča koeksistenca celo med sistemoma, ki sta si „kakor ogenj in voda“.

Zanimivo je, da se prav iz avstrijskih visokih krogov katoliške duhovne družbe slišijo glasovi, ki so temu zelo naklonjeni. Tako pravi dunajski psiholog W. Daim v svoji knjigi „Zur Strategie des Friedens“, da ima prav katolicizem možnost doseči olajšanje napetosti v svetu, posebno zaradi tega, ker je v Hruščevu neka podzavestna naklonjenost do krščanstva. Zapisana je celo trditev, da je komunizmu Kristus zelo blizu.

Vseučiliški profesor Knoll pa celo trdi, da se bo katoliška Cerkev v doglednem času obrnila od Zapada in se bo kot nekoč s fevdalizmom, nato z demokracijo francoske revolucije končno tudi s komunizmom sprizajnila.

Vendar so to le ugibanja, kajti resnica je, da je sicer komunizem sad polovičarskega krščanstva, toda ljubimkanje z njim bi bilo smrtni greh in samoobsodba brez milosti in usmiljenja.

ki je verjetno doslej največje zborovanje, kar jih je Celovec videl. Za to srečanje politikov Ljudske stranke je bilo mnogo priprav in zanimanje je toliko kakor še za noben kongres. Avstrijska ljudska stranka stoji namreč pred velikimi odločitvami, ki utegnejo biti odločilne za vse nadaljnje uspehe te stranke.

Prvo vprašanje je izbira novega voditelja stranke in s tem verjetno tudi novega državnega kanclerja. Kot smo že poročali, imajo največ izglede za to mesto dr. Klaus, dr. Drimmel in ing. Hartmann. Zlasti kmečki zastopniki si želijo, da bi slednji zasedel mesto strankinega vodstva, a koroška ÖAAB se navdušuje za dr. Klause. Sicer pa bo novi voditelj stranke že izvoljen, ko bodo čitljivi čitali to poročilo.

Na kongresne dni se je v Celovcu zbralo okrog 1800 delegatov in gostov, ki imajo vstopnico, da se morejo udeležiti zborovanja. Od teh je več sto takih, ki imajo pravico s svojim volilnim glasom soddločati, do čim ima okrog 200 delegatov le posvetovalno pravico. Na tribunah je določen prostor za približno 600 delegatov-gostov iz Koroške, ki pa so brez vsake volilne pravice. Ospredje razstavne dvorane je okrašeno z veliko zeleno zaveso, na kateri so razstavljeni simboli avstrijskih dežel s simbolom OEVP v sredi. Na velikem odru je prostor za zastopnike deželnih vodstev stranke ter za predsedništvo kongresa. Poleg tega je v ospredju še prostor za goste iz inozemstva, katerih je blizu 50, in za približno 100 domačih in inozemskih časnika. Tudi radio in televizija sta inštalirala svoje aparate, da je mogoče ves potek zborovanja na najmodernejši način hitro posredovati svetu.

Družinska politika v Franciji in Nemčiji

Francija je bila pred drugo vojno na glasu kot država oziroma kot narod brez bodočnosti, ker se je rodilo premalo otrok. Naravni prirastek v Franciji je bil tedaj eden najnižjih na svetu. Toda po drugi svetovni vojni je francoski narod pokazal novo življenjsko silo, kar pa ni slučaj, ampak uspeh načrtne družinske politike države. Povojne francoske vlade in zlasti De Gaullova so dobro razumele, da je bodočnost naroda in Evrope le v mladini, zato so s pametno socialno politiko v prid družine zaustavile številčno padanje naroda in začele sanirati narodno življenje.

Po mnenju francoskih sociologov in gospodarstvenikov lahko preživi Francija vsaj sto milijonov ljudi. V ljudeh vidijo najvažnejše in največje bogastvo Francije, njen največji kapital. Danes je v Franciji mnogo številnih družin. Na sto prebivalcev pride danes v Franciji 26 šoloobveznih otrok, v Zahodni Nemčiji pa le 21.

Sedaj hoče nemška vlada posnemati družinsko politiko francoske vlade. Predvsem hočejo Nemci po vzgledu Francije ustvariti številnim družinam ugodnejše in prijaznejše vzdušje v javnosti. Začela bo tudi načrtno pomagati številnim družinam, enako kot Francozi.

SLOVENC

doma in po svetu

Kljub dežju — pet tisoč romarjev

Na Opčinah pri Trstu so imeli v nedeljo, 8. septembra, svoj vsakoletni marijanski shod, ki je že petnajsti po drugi vojni. Ob tej slovesnosti se zbere ogromno slovenskih vernikov v tej farni cerkvi, kjer je slovesna sveta maša, nato pa v procesiji nesejo po opčinskih ulicah kip fatimske Matere božje.

Toda letošnje izredno slabo vreme je skoraj preprečilo to veličastno slovesnost. Šele opoldne tistega dne so se prideditelji shoda odločili, da bodo kljub neprestanemu dežju romanje izvedli, ki pa naj izveni toliko bolj v duhu spokornosti, kakor je želja fatimske Marije. In res se je je zbralo ob napovedani uri okrog pet tisoč vernikov iz Tržaške in Goriške. Ob močnem dežju se je pomikala mogočna procesija z milostnim kipom Marije in navdušeno petje ter glasna molitev so bili izraz zadovoljstva nad tako uspešno božjo potjo.

Glagoljška maša na Sveti gori

Med največje slovenske božje poti spada gotovo Sveta gora pri Gorici. Še vedno prihajajo tjakaj množice romarjev iz vse Primorske, pa tudi iz ostalih slovenskih krajev. Za nedeljo, 15. septembra, je bilo napovedano, veliko romanje v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu. Posebnost te velike proslave pa je, da je bila glavna sv. maša v glagolici, to je, v staroslovanskem jeziku in v latinskem obredu, torej tako, kakor sta jo vpeljala sveti Ciril in Metod. Posebno dovoljenje za to sveto mašo je dobil škofijski delegat in župnik iz Solkana, gospod dekan Simčič. To je vsekakor nekaj izrednega, da je po tolikih stoletjih naš duhovnik rimskega obreda mogel maševati v jeziku naših dedov, kakor sta ga vpeljala solunski brata. Škof na otoku Krku na Jadranu, kjer duhovniki še vedno mašujejo v staroslovanskem jeziku, dr. Srebrnič je za to priklonil Sveti gori mašno knjigo v glagolici.

Gallusov zbor v Argentini — 15 let

Slovenski pevski zbor Gallus v Buenos Airesu je v nedeljo, 1. septembra, praznoval 15-letnico svojega obstoja in delovanja. Ta zbor je bil prvi, ki je med novimi izseljenci v tujini začel gojiti slovensko pesem in velja danes za najboljši zbor v slovenskem izseljenstvu. Zasluga za to gre predvsem poštvalnemu prevododji dr. Savelliju. Ta jubilej je Gallusov zbor praznoval s koncertom v dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu. Na sporedu so bile predvsem narodne pesmi in tudi nekaj umetnih, katere je poslušalstvo zelo navdušeno sprejelo. Tudi so za to priložnost izdali poseben spominski zbornik, v katerem je opisano kulturno delo društva med slovenskimi izseljenci.

Nova Mauserjeva knjiga

Slovenska kulturna akcija v Argentini sporoča, da te dni izide iz tiska delo znanega pisatelja Karla Mauserja: **LJUDJE POD BICEM**. Povest, ki obsega 440 strani, za jema dogodke, ki jih je v Gonrasu, na Turjaku in Kočevju sam doživljal. Naročniki bodo prejeli delo kot redno izdajo, za ostale bo pa na razpolago pri poverjenikih.

Svetovni sklad iz razorožitve

Ena puška manj, en kos kruha več! To bi moralo biti — je napisal neki rimski gospodarski dnevnik — geslo nove svetovne civilizacije, ki je končno razumela, da je edina prava politična zmaga v spoštovanju človekovega življenja.

Omenjeni list je tako komentiral atomski sporazum, ki so ga podpisali v Moskvi, ter predlog Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), po katerem naj bi ustanovili Svetovni sklad iz razorožitve.

Vse države od Washingtona do Moskve naj bi v sklad vlagale denar, katerega bi prihranile pri atomski in splošni razorožitvi. Velik politični uspeh, kakršnega tvori atomski sporazum, je tako prvič povezan z osnovnim gospodarskim problemom, katerega odpira lakota milijonov ljudi. FAO je med tretjo svetovno anketo sestavila zemljevid stradalajočih podhranjenih ljudstev.

To je nov in istočasno zelo star svet, v katerem ni izbire za ta ali oni politični režim, za to ali ono idejo, ker je lakota ideja sama na sebi, kot je ideja življenje, kadar je v nevarnosti.

FAO poudarja, da je treba Sklad iz razorožitve ustanoviti takoj ter hitro pomagati prebivalstvu, ki umirajo od lakote. Dvakrat dá, kdor hitro dá! V teh zgodovinskih urah, kot jih lahko imenujemo zlasti za primer, če bodo dogovorom sledila dejanja, ne bo prišlo do miru ali bo to le čuden mir, če bo kraljeval nad milijoni stradalajočih okostnjakov.

KAKO JE V SVOBODNEM KONGU?

Iz dopisov misijonskega brata Karla Kerševana C. M.

Misijon Bikoro, 14. 7. 1963

Šest let in pol je minilo, kar sem bil zadnjikrat doma. Takrat sem mislil, da bodo Belgijci tu v Kongu še kakih dvajset let. Pa sem se pošteno zmotil. Prav te dni je tukajšnje ljudstvo praznovalo že tretjo obletnico osvoboditve dežele izpod kolonialnega jarma. Žal, da je tako hitro prišlo do tega, ker dežela še ni bila pripravljena in zrela za ta odločilni korak; še najmanj tisti, ki so ga pripravljali in skoro nasilno izvedli. Posledice tega prenaplega koraka nosimo sedaj vsi, ko vidimo in čutimo razliko življenjskih razmer v deželi nekdaj in sedaj. Če izvajamo tehnične pridobitve sedanjege časa, ki so nam še ostale (avto, letalo, radio i. dr.), je življenje približno na srednjeveški ravni. Tako zelo smo nazadovale in nič ne kaže, da se bo kaj kmalu zboljšalo. Reševanje položaja z Organizacijo združenih narodov je precej drago. Sicer se sliši, da se bodo oborožene sile OZN s koncem tega leta umaknile iz dežele, vendar bodo tu ostali še mnogoštevilni tehniki, šolniki, zdravniki, sodniki, finančni uradniki ter izvedenci raznih panog javnega življenja. Za enkrat bomo morali biti zadovoljni, če nam bodo Združeni narodi popravili že tri leta zanemarjene ceste. Belgijci so za ceste zelo skrbeli in vedno gradili nove.

Najbolj žalosten je pač položaj šolstva. V dobi kolonializma so bile, vsaj spočetka, vse šole v rokah misijonarjev, katoliških in protestantskih. Vzdrževali so jih deloma s pomočjo vladne podpore. Ko so pa pred leti prišli v Belgiji socialisti na vladno, se je čutil njihov vpliv do sem in so tu pričele rasti iz tal laične šole, od ljudskih do najvišjih. Sedanji gospodarji so podedovali ves ta napredni šolski sistem, le da so kar na mah usahnili denarni viri iz Belgije. Misijonarji so v prejšnjih časih po vpeljanem načinu plačevali učitelje na teh svojih šolah. Ker pa zdaj ne prejemajo več vladne podpore in so zahteve učiteljstva vedno večje, ne zmorejo več tako težkega bremena. Tako je učiteljstvo začelo dolžiti misijonarje, da si lastijo njihov denar, in zahtevajo od vlade, naj jih ona neposredno plačuje. Ugodili so jim v veliko olajšanje misijonarjev, a omejili so se na izplačilo določenih vsot „na račun zastankov“ in na obljube. Zato so učitelji v preteklem šolskem letu pričeli s stavko, stavkali so med letom in še poldrugi mesec pred počitnicami. Za prihodnje šolsko leto je OZN odpovedala denarno pomoč in odslovila kakih 500 mladih učiteljskih moči. Šolskih otrok je vedno več in graditi bi morali še nova šolska poslopja, pa jih ne gradi. Denarna sredstva in krediti se topijo v rokah tistih, ki so blizu blaginje, ker manjka vestnosti; ni poštenja, ni kontrole. Denar ima samo še šesti ali sedmi del prvotne vrednosti in, če hočemo potovati v inozemstvo, moramo plačati vozni listek v dolarjih.

Medtem pa še vedno prihaja iz Združenih držav Severne Amerike pomoč v živilih.

Pred par tedni so ob našem jezeru izkrcali skoro 600 vreč pšenične moke za naš misijon in še ne vem koliko namiznega olja je bilo zraven. Napovedani so še novi tovari, da smo kar v zadregi, kam s tem blagom. Moka se namreč v našem podnebnju hitro skvari, črni ljudje je pa niso vajeni. Nekateri so pričeli peči kruh iz bele moke, toda pigmejci ali pritlikavci ga ne marajo. Lepo je sicer od Amerikancev, da pošiljajo potrebnim pomoč, vendar se s tem nekateri ljudje razvajajo in začenejo misliti, da jim bo poslej vedno, tudi brez njih sodelovanja, letela mana z neba in da jim bomo mi na misijonih dolžni dajati. Sicer pa jim

Pred časom je o tem vprašanju že bilo pisano; v tem članku pa so navedeni podatki, ki ta važni problem osvetljujejo z druge strani.

Vedno bolj pogosto se pojavlja mnenje, oziroma trditev o naglem padanju rojstev v matični Sloveniji, oziroma že o postopnem izumiranju slovenskega naroda. Iz tega lahko sklepamo, da je vprašanje prebivalstva največje in najvažnejše družbeno vprašanje slovenskega naroda v naši dobi. Temu se še pridružuje vedno večje doseljavanje delavcev iz južnih delov Jugoslavije in raznarodovalna politika komunističnega režima, ki se kaže predvsem v zapostavljanju slovenskega jezika.

Vprašanje je izredno važno in tudi obširno. Tukaj se moremo tega vprašanja samo dotakniti in sicer samo enega dela, to je vprašanja naravnega gibanja prebivalstva od leta 1939 do 1961. Številke nam lahko veliko pomagajo k boljšemu poznanju dejanskega stanja.

Navedimo samo nekaj podatkov iz mesečnega statističnega pregleda LR Slovenije št. 1, 1963, za sledeča leta:

leta 1939 je bilo v Sloveniji prebivalcev 1.470.150 in je bil naravni letni prirastek na 1000 prebivalcev 6,6;

leta 1949 je bilo prebivalcev 1.457.332, naravni prirastek pa 11,1;

leta 1961 pa je bilo prebivalcev 1.593.666, naravni prirastek pa je štel 9,3.

V zadnjih 23 letih (za leta vojne 1940-45 ni podatkov) je število rojstev bilo najvišje leta 1950. V primerjavi z letom 1939 je naraslo za 30 odst. Od tega leta naprej pa začne število rojstev ponovno padati in leta 1958 pade že pod raven leta 1939.

Za prvih 10 do 12 let po vojni je bil splošen svetovni pojav sorazmerno znatno naraščanje rojstev, enako tudi v Sloveniji. Potem so začela rojstva ponovno padati, ponekod več, ponekod manj. Padanje je bilo največje v deželah zapadnega sveta, torej v najbolj civiliziranem in kulturnem delu zemeljske oble.

Nas predvsem zanima, zakaj padanje rojstev v Sloveniji. Gotovo je, da je — kot povsod drugod — treba iskati vzroke v mo-

pri nas ni sile, ker nimajo posebnih potreb. V velikih mestih je to seveda drugače.

Politične in upravne zmede je veliko, ker so prejšnjo upravno uredbo popolnoma zavrgli in vse zmrcvarili. Številni rodovi se med seboj sovražijo in pobijajo. Na eni naših postaj sta tako dva rodova sprta in je bilo pred par meseci v spopadu 12 oseb mrtvih, požgali in izropali so pa blizu sto hiš nasprotnega tabora. Misijonar pa mora ostati v njih sporih strogo nevtralen, ker bi sicer ena ali druga stranka udarila po njem in uničila misijon. V prvih dneh „svobode“ so tudi nas sovražno gledali; pozneje so pa le doumeli, da misijonarji niso isto kar Belgijci. V teh razmerah delujemo misijonsko, kolikor pač moremo. Naš škof hoče, da vztrajamo na svojih mestih za vsako ceno in da gledamo zaupno v bodočnost.

Ali Slovenci kot narod izumiramo?

ralnem življenju naroda in pojmovanju zakona in njegovega glavnega namena. Te pojme je precej zrahljal komunistični režim s tem, da je uvedel razporoko in dovolil odpravo plodu, t. j. legaliziral umor nerojenega bitja. Temu se še pridružujejo posledice vpliva zapadne civilizacije in kulture ter temu odgovarjajočega načina življenja, ki ima tudi v Sloveniji globoke korenine.

Pred vojno razporoke nismo poznali, bolj redko je bilo, da je prišlo pred sodiščem do ločitve od mize in postelje, s čimer pa zakonska vez ni bila pretrgana. Umori nerojenih bitij pa niso samo povojna rana. Med vojno je v eni izmed pridig v ljubljanski stolnici pokojni škof dr. Gregorij Rožman omenil, da so skriti umori nerojenih bitij znašali po cenitvah Higienškega zavoda v Ljubljani 60.000 življenj letno. Najbrž se

„Moja pot preko Severne Amerike“

Č. g. dr. Ivan Mikula, ki se mudi te tedne spet enkrat med nami, je v „Ameriški domovini“ napisal nekaj misli o svojem potovanju preko Amerike. Tako piše:

„Konec julija je minilo leto, ko sem po desetletnem dušnopastirskem delovanju med slovenskimi priseljenci v Avstraliji preko Filipinov, Hongkonga in Japonske v San Franciscu stopil na ameriška tla. Združene države so po površini komaj malo večje od Avstralije, ki je v primeri s 190 milijoni prebivalcev Amerike skoraj prazna s svojimi 11 milijoni prebivalcev. Prvi vtisi mest, cest, prometnih sredstev, trgovskega in tovarnega prometa vzbujajo v novoprišlec ogromne, neverjetne slike in šele s časom se privadi vsemu novemu.

Čeprav me je ovirala bolehnost, da nisem mogel nadaljevati potovanja preko kontinenta v Evropo, sem vendar v primeroma kratkem času spoznal Kalifornijo z lepimi mesti San Francisco, Los Angeles in San Diego, si ogledal Seattle v državi Washington in Vancouver v Kanadi. Ko sem se v juniju napotil proti vzhodu, sem v Rock Springsu, Chicagu, Milwaukeeju doživel toliko prisrčne gostoljubnosti med svojimi

ta številka tudi v zadnjih povojnih letih ni povečala, ker režim istočasno širi uporabo sredstev, da do spočetja sploh ne pride in se zato tistim, ki se branijo otrok, ni treba posluževati sredstva umora. Kaj je večje zlo, naj presodi moralist. Ne smemo pa tajiti dejstva, da je bila slovenska družba v tem pogledu nagnata in da je tisto, kar je bilo nekoč skrito, komunizem le legaliziral. Kot nekdaj se tudi danes zdrave sile naroda takemu početju upirajo. Teh je pa še veliko in vanje moramo upati, ker so nosilci narodovega življenja.

Ne v zagovor ali opravičilo razmer doma, ampak radi realnosti moramo priznati, da padajo rojstva tudi med Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu. Ne smemo si delati utvar, ampak resnici pogledati v oči. Glede razmer na Tržaškem je Nataša Kalanova v članku „Iz zablod časa na svetlo pot“ (Mladika št. 2-3, 1963, str. 30) zapisala sledeče: „Zdrznili smo se ob spoznanju, da naše vasi in naša mesta izumirajo. Slovenci imamo mnogo premalo otrok. Med nami in okoli nas je vse preveč družin, ki nimajo nobenega otroka. Rodovi izumirajo, ker nimajo potomcev. Na ta mesta morajo priti drugi, v katerih je več življenjske sile, prišli bodo novi mladi ljudje, tuji rodovi, ki hočejo živeti, ki imajo voljo do življenja.“

Razmere in položaj nista najboljša, a preveliki pesemisti ne smemo biti. Padanje rojstev v absolutnih številkah je spremljano tudi s padanjem umrljivosti. Predvsem je važen padec umrljivosti dojenčkov, ki se je v primerjavi z letom 1939 leta 1961 znižala za 75 odst. Tudi pojav padanja umrljivosti, daljša življenjska doba odraslih in manj umrljivosti med dojenčki je značilen za ves zapadni svet. Napredek zdravniške vede in socialno skrbstvo sta v tem pogledu glavna činitelja.

Avgust Horvat

prijatelji, da sem se le težko mogel iztrgati in nadaljevati pot. Zlasti drag mi je postal Lemont, naše ameriške Brezje, kamor sem poromal na grob našega nepozabnega škofa ljubljanskega pok. dr. Gregorija Rožmana. Kot da bi vsa tužna koroška domovina z menoj klečala ob grobu svojega največjega sina! Tolažila me je Marija Pomagaj, ko sem ob njenem oltarju v cerkvi gostoljubnih frančiškanov daroval sv. mašo ob svoji 30-letnici mašništva za vse naše osebne in narodnostne namene, za mir med narodi sveta.

V središču ameriškega slovenstva in slovenskega kulturnega delovanja, v Clevelandu, sem bil ponovno deležen velike gostoljubnosti. Ponosen na dragocene prijateljske stike sem nato odšel v New York, mesto mojih deških sanj, kjer je robotal za svojo družino moj skrbni oče. Šele 50 let pozneje je sinu naklonjena usoda dovolila, da je stopil na tla te svetovne metropole in sedeža Združenih narodov. Od tam pa je parnik zajadral proti Evropi in našim domačim obalam.

Vsem ameriškim Slovincem kličem: Z Bogom! Na svidenje! — Dr. I. Mikula.

Dr. Janez Vodopivec:

PRED NOVIM ZASEDANJEM KONCILA

(Kaj je koncil doslej dosegel?)

Prvo obdobje drugega vatikanskega cerkvenega zbora je za nami; temelj je torej položen. Trajal je dva meseca: od 11. okt. do 8. decembra 1962. Več ko dva tisoč škofov je dan za dnem zborovalo v baziliki sv. Petra v Rimu, razpravljalo, sklepalo in končno glasovalo.

Naravno je, da se svet vprašuje: „In kaj so škofje na tem zasedanju sklenili? Kakšen pomen ima za Cerkev in za naš čas to prvo obdobje II. vatikanskega koncila?“

Takoj se nam vsili pomislek, ali ni morda še prezgodaj, da bi sodili delo tega koncila, ker je za pravično gledanje potrebna neka zgodovinska oddaljenost. To je sicer v neki meri res, a ne popolnoma. Koncil je naša življenjska zadeva, zato moramo vedeti, kakšne cilje si je zastavil in kaj je do zdaj že dosegel.

Res je, da je naša sedanja sodba še v marsičem nepopolna in da v marsičem ni mogoče izreči zadnje besede. Vendar ni dvoma, da se je pred našimi očmi zgodilo nekaj velikega, nekaj edinstvenega, nekaj izrednega. Vsi v svetu čutijo to. Čutijo, da je v življenje Cerkve in v naše življenje vstopilo neko novo mogočno in učinkovito dejstvo, s katerim bodo morala računati ne samo desetletja, ampak stoletja.

Koncil je nekaj velikega. A v čem je velik? Tudi tiste, ki so pri koncilu neposredno sodelovali, navdaja občutek, da so sicer vsi in vsak po svoje nekaj malega s svojim delom, razmišljanjem in z molitvijo prispevali k skupni stvari, a vendar je v koncilu delovala neka višja duhovna sila, ki je vse navzoče zajela, jih notranje preobrazil in pustila v njih globok vtis, da so odhajali domov drugačni, kot pa so prišli v Rim. V razgovorih so mi mnogi škofje drug za drugim potrdili, da je prav to njihov poglavitni vtis s koncila. Ni lahko obrazložiti in povedati, v čem ta nova sila obstoji, a tudi ni mogoče dvomiti o tem dejstvu.

Mnogi škofje so ob povratku napisali vernikom pastirsko pismo o koncilu; časopisi in revije so objavljali neštete članke o tem; tudi precej knjig je že izšlo o cerkvenem zboru. Naravno je, da vsak nekoliko po svoje zaokroži sliko o koncilu, različni pogledi se izpopolnjujejo, a glavni obrisi so vsem skupni in dovolj jasni.

V pričakovanju koncila

Zadnje mesece, preden se je vesoljni zbor pričel, razpoloženje in pričakovanje v širnem katoliškem svetu ni bilo povsod ravno rožnato, čeprav so si po zgledu papeža

Janeza XXIII. od koncila dosti dobrega obetali. Tako so se na primer v nemški in holandski javnosti nekajkrat pojavili glasovi: Nikar si ne obetajmo prevelikih, skoro čudežnih uspehov, da ne bomo potem razočarani! Kardinal Alfrink je izrečno svaril svoje vernike v tem smislu.

Nov in izreden zagon pa je prinesel nagovor papeža Janeza XXIII. mesec dni pred pričetkom — 11. septembra 1962. Tu so zazveneli novi toni. Sveti oče je naglasil poslanstvo Cerkve do sedanjega sveta in njegove bede: koncil bo resno pretresal bedo in potrebe človeštva, zakaj poslanstvo Cerkve je poslanstvo zveličanja in služba ljubezni do vsega človeštva, ki dandanes trpi lakoto, pomanjkanje, nestalnost, ki živi v morečem strahu pred novo vojno. Odločene so bile njegove besede, polne upanja in pozitivnih pogledov naprej. Cerkev hoče biti luč narodom z vsem, kar človeka ali vodi ali ovira na poti v večnost.

Začetni dan

Prišel je 11. oktober 1962, praznik materinstva Device Marije. V Rimu je neprijetno rosil dež, ko so se navsezgodaj začele zbirati krog cerkve sv. Petra gručice časnika-jev, opazovalcev in radovednežev. Ob 7. uri so odprli cerkev. Ob 8. uri so prišli v baziliko prvi škofje: slabotni, bolehní in starčki, ki se niso mogli udeležiti procesije.

Pol ure nato je zadonelo petje: Credo; Magnificat; Ave, Maris stella; Ubi caritas

et amor, ibi Deus est. Zunaj pa se je jel pomikati preko širokega Trga sv. Petra veličasten, sveto-resnoben sprevod škofov, nadškofov, kardinalov, patriarhov in končno se je prikazal sv. oče. Morje belih škofovskih kap in pluvialov je valovalo od brodistih duri Vatikanske palače do cerkvene pročelja: po televiziji so milijoni v milijoni uživali ta nepozabni pogled. Zdelo se je, ko da je pred nami živa vesoljna Cerkev v svojem tihem veličastvu. Nič pretiranega, vse mirno, dostojanstveno, a vendar v pestrih odelih in simbolih odmev stoletij in glas najbolj oddaljenih pokrajin Cerkve! Res so nekateri nekoliko neprijetno občutili to izrazito zunanjost pompozno, a po drugi plati je omenil ravno neki protestantski opazovalec: „Vidi se pač, da vasa Cerkev ni šele od včeraj, da imate za seboj tisočletja!“

Pet ur je trajala otvoritvena slovesnost. Nekatere točke v dolgem obredu so morali okrajšati in izpustiti. Del grških molitev so peli arabsko in slovansko. Tudi papež je molil grško molitev. Kakor drugi, je tudi on molil veroizpoved: kot poglavar Cerkve je sicer nezmoten, a tudi on kot ud Cerkve živi iz vere. V posebni molitvi k Sv. Duhu za posvečenje vsega koncilskega delovanja je papež z glasom občutno poudaril:

„Simus in Te unum et in nullo deviemus a vero! — Da bi v Tebi bili eno in bi se v ničemer ne odklonili od resnice in pravice!“ (Dalje)

CELOVEC

(Dr. Pavle Zablatnik — srebrnomašnik)

Prečastiti g. srebrnomašnik!

Večkrat smo brali o srebrnih mašah, ki jih je obhajalo več naših srebrnomašnih slavlencev v preteklih tednih. Zato smo tudi čakali, kdaj boste napovedali Vaše slavlje.

Toda na tihem — v priljubljenem Marijinem svetišču na svetih Višarjah — ste opravili zahvalno sv. mašo ob priliki Vašega srebrnomašništva.

Vaši maturanti se Vas hočejo danes spomniti s skromnimi besedami:

Spoznali smo se v tretjem razredu. Dodelili so Vam naš razred, da bi ga pripegljali do mature. Šest let ste bili naš profesor in naš razrednik. Niste nam vlivali v glavo samo znanosti — bodisi latinsko slovnico ali grške besede —, ampak ste nas tudi z dobro in plemenito besedo spodbujali k marljivemu študiju in nam pomagali v izvenšolskih težavah.

Zato Vam na ta način, ob priliki Vašega jubileja izrekamo prisrčno zahvalo za Vaše delo in Vaš trud med nami. Naša želja je — in to Vam vsi iz srca želimo, da bi Vam Bog naklonil še več jubilejev ob opravljanju vzvišene službe v vinogradu Gospodovem, in upamo, da se vsi Vaši učenci zopet snidemo ob Vašem zlatomašniškem jubileju.

Tem čestitkam se pridružuje tudi naš list z iskreno željo, naj Vas Vsemogočni spremlja s svojim obilnim blagoslovom na vseh Vaših potih!

ZVEZA ABSOLVENTK GOSPODINJSKIH SOL

Draga absolventka!

Prisrčno Te vabim, da se tudi Ti udeležiš srečanja absolventk gospodinjskih sol, ki bo v St. Jakobu 6. oktobra 1963 ob 1. uri popoldne.

Na sporedu so predavanja: Pesem v družini in na vasi. — Kaj naj storim, da bo moj dom prijeten in privlačen. — „Polje, kdo bo tebe ljubil...“ — Potreba in važnost naše organizacije.

Nato sledi blagoslov in družabna ura.

Pridite vse, ki Vam bo le mogoče, da se zopet vidimo, se med seboj spoznamo in tembolj prijateljsko povežemo. Pripelji s seboj svoje male, največjo srečo in Tvoj ponos, da jih vidimo.

Povabi še druge bivše gojenke, ker nimamo vseh naslovov!

Vljudno vabijo
sestre in odbor Zveze.

OBJAVA MLADJEVCEV

Ker imamo na tisku mladja 5 še velik dolg, prosimo vse zaostale naročnike, naj svoj dolg poravnajo čim prej. Želimo povedati tudi, da so naši ljudje sprejeli revijo nedostojno, kar pa z naše strani ne izključuje možnosti, da bi v doglednem času vendar prišlo do stvarnejših in resnejših pogovorov.

O mladju in ob mladju se je marsikaj govorilo. A zdi se nam, da je tukaj nehala vsa naša prizadetost in da drugačnih srečanj nečemo. Pri zelo površnem in filistrskem sojenju revije imamo vsi občutek, da bo treba preboleti še marsikatero mnenje, preden bodo možni koristni razgovori med mladjenci in slovenskim prebivalstvom Koroške.

Da pripravimo tla za medsebojno obogatitev, bomo otvorili pri celovškem radiu redne „oddaje mladjevcem“. Prva oddaja bo 25. oktobra 1963. Vabimo vse Slovence, da se jih udeležijo.

Florij Lipuš

Pri nas na Koroškem

100-letnica železnice Celovec—Maribor

Kot vemo, uporabljajo parno lokomotivo na železnicah že nad sto let. Tudi Avstrija se je kaj kmalu poprijela te nadvse koristne novosti in začela graditi železniške proge.

Kot ena prvih avstrijskih prog je bil od tako imenovane južne železnice Dunaj — Gradec — Maribor — Ljubljana — Trst zgrajen odcep Maribor — Celovec, po katerem je pred sto leti prvič popeljal vlak. Na to znamenito obletnico so se spomnili mariborski filatelisti, ki so organizirali za nedeljo, 22. septembra t. l., V. mednarodno srečanje avstrijskih in jugoslovanskih filatelistov v Mariboru.

Da bi dali temu dnevu še pomembnejši poudarek, so se dogovorili z železniško upravo v Mariboru, da bo ta dan v spo-

min. 100-letnice obstoja južnokoroške železnice odpeljal s kolodvora Maribor-Studenci v Celovec prav takšen vlak kot tedaj. Ohranjena je namreč tam še prav takšna lokomotiva (ali „hlapec“, kot jo je nazval Bleiweis v svojih „Novicah“), kakršna je pred 100 leti vlekla prvi vlak proti Celovcu. Sedaj jo temeljito čistijo in obnavljajo, da bo kljub svoji starosti le še sposobna za promet za to slovesno priliko.

Ta znameniti vlak bo odpeljal iz Maribora ob 12.30 in bo vozil do Celovca približno 5 ur — prav tako dolgo kot pred 100 leti. V Celovcu, kjer bo deležen svečane sprejeme, bo „počival“ 2 uri. Nazaj v Maribor bo prispel opolnoči. Vlak bo sestajal iz lokomotive, dveh potniških in iz službenega voza.

Koroški študentje na Goriškem

Pod tem naslovom poroča goriški Katoliški glas o gostovanju „odra mladje“, ki se je odzval povabilu mladostnega in aktivnega števerjanskega društva, da nastopi s svojo uprizoritvijo „Mater Tereze“ na „Dan grozdja“ „Med kosi“ v Števerjanu. Žal je slabo vreme preprečilo predstavo na prostem, a krasna dvorana Katoliškega doma v Gorici — kaj takega bi zelo potrebovali na Koroškem! — je nadomestila s svojo dobro akustiko in s tehničnimi možnostmi, ki jih nudi inscenaciji, to, kar bi sicer olepševala narava.

Že ob pozdravu pred prireditvijo je goriško občinstvo pokazalo svojo povezanost in ljubezen do koroških rojakov.

Tako piše goriški tednik „Katoliški glas“: „Koroške študente je številnemu občinstvu, ki je napolnilo dvorano, predstavil števerjanski župnik g. Simčič, nakar je visokošolec Erik Prunč spregovoril v imenu svojih kolegov in prijateljev ter tudi poudaril glavno misel igre Mati Tereza, ki so jo imeli predvajati. Toplo so ga vsi navzoči pozdravili, saj je prinašal pozdrav tiste mladine iz slov. Koroške, ki je sklenila, da noče kloniti ne pred vsakdanjimi boji za narodni obstanek ne pred sladkimi vabami modernega materialističnega uživanja, ki so zajele že tolik del mladine drugod in tudi pri nas.“

Na soncu in v morju

(Pismo s počitnic ob Adriji. Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik.)

(Nadaljevanje)

A gospod Skuk, ki se je z avtom potikal tam nekje po Bosni, bi nam mogel povedati tudi o slabih cestah, ki zaslužijo red: nezadostno. Pa bodimo pravični! Država je zgradila že mnogo prvovrstnih cest in jih še gradi, vsepovsod in takoj pa jih seveda ne more. Naj se zato avtomobilisti držijo cest, ki imajo dobro oceno, in naj ne silijo na ceste, ki zaslužijo v spričevalu slab red.

Pokrajina, skozi katero smo se vozili po prašni cesti, je precej enolična: grmovje in nizko drevje, mnogo kamnitega sveta, kamnite ograje pa varujejo pred burjo tudi male njivice plodne zemlje. Eden iz naše družbe je rekel: „Če bi naši ljudje videli ta kraj, bi boljše razumeli Gospodovo priliko o sejajcu in semenu, ki ga pade nekaj na trdo pot, med kamenje, med trnje in na dobro zemljo.“

Malo pred poldnem smo prispeli v Malinsko. Opoldanska vročina nas je zvalila v morje. Ta kopel nas je zelo osvežila in nam vzbudila tek za kosilo. Prevozili smo še 14 km in se ustavili v mestu Krk. Tu smo si najprej hoteli privoščiti izdatno kosilo. Zavili smo v bližnjo restavracijo in najprej naročili juho. Natakari pa izjavi, da juhe ni, a da lahko dobimo ribe in priloge; juho da servirajo v bližnjem hotelu. Ker smo pa župniki „župe“ vajeni, smo se dvignili in odšli v hotel, kjer je res kmalu prišla juha na mizo. Nato smo naročili ribe s paradižniki, a natakari pravi, da nam lahko postrežejo z dunajskim zrezkom in sočivjem, rib pa da ni na jedilnem listu, dobimo jih lahko v restavraciji. Zrezke itak jemo doma, tu hočemo ribe, rjbe! Plačali smo to-

„Igro so koroški študentje podali doživeto, umirjeno in resno. Posebno sta se odlikovala mati Tereza (Ela Jank) in pa krošnjar (Erik Prunč). Vendar so tudi ostali lepo rešili svoje vloge. Na koncu je bilo občinstvo zelo zadovoljno in je mlade igravce poklicalo na oder, kjer so materi Terezi izročili pušljce rdečih nageljnov.“

Po igri pa so si igravci razdelili šopek, tako da je dobil vsak svoj „pušljec na srce“ ter ob pravi števerjanski živahnosti in fantovstvu uživali gostoljubnost briške mladine, tako da so zgubili čut na čas, ki je kar prehitro mineval.

V ponedeljek pa so si — zaspani sicer, a kljub temu vedri in razposajeni — ogledali tudi števerjanske vinograde ter se preobložili z obilnimi darili in z najlepšimi spomini vrnili na Koroško.

Hvaležni so bili gostoljubnim fantom iz Števerjana, prav posebno pa predsedniku „Marijanu“ (saj so si bili kaj kmalu vsi prisvojili prijateljski „Ti“) ter gospodu župniku za požrtvovalnost in, kot goriški „Katoliški glas“, upajo tudi oni na veselo svidenje, bodisi v Gorici ali pa še bolje — na Koroškem.

„Oder mladje“ pa bo nadaljeval gostovanja z „Materjo Terezo“ po Koroškem, saj nam je uspeh v Gorici v novo spodbudo, našemu občinstvu pa porok za kvaliteto bodočih predstav na Koroškem.

rej juho in se vrnili v restavracijo. Tam so nam sveže pečeni osliči res zelo teknili kot najboljša delikatesa. (Osliči niso mali osli, marveč neka vrsta morskih rib.) Ker mora riba vedno — tudi v človeškem želodcu — plavati, smo osličem v želodcu zalivali dalminca. Še smo sedeli ob mizi, ko pride za nami natakari iz hotela in nam prijazno naznani, da bomo osliče zvečer tam dobili. Zahvalili smo se mu za prijazno uslužnost, a da moramo prej odriniti.

Po zdravniškem nasvetu moram po kosilu počivati. Zavili smo jo v senčni park na klopi. Medtem ko so moji tovariši na svojih kolenih pisali razglednice, sem se jaz zleknil po drugi klopi. Trda je res bila, a počitek le prijeten! Nato smo se peljali v kopališče onstran mesta: voda je plitva, morsko dno pokrito z drobnim peskom in mehko travo, plaža je obzidana s cementno ploščadjo, ki se od sonca pregreje. Tako smo iz kopeli legli na tla, od spodaj nas je grel topel beton, od zgoraj vroče sonce.

Nato smo si ogledali mesto. Zelo staro je. To priča tudi stolnica. Če ne bi imela stolpa, bi jo od zunaj komaj opazili v sklopu starinskih hiš, znotraj pa naredi veličasten vtis. Prvotna bazilika je iz 5. stoletja, pozneje je bila nadzidana v romanskem slogu. Ima dva ambona za oznanjevanje božje besede, a kljub temu ima še posebno prižnico. V zadnjih letih je bila cerkev prenovljena.

Vštric stolnice čez ulico je škofijski dvorec. Pred nekaj leti sem bil s sošolcem zdravnikom tri dni gost vladike dr. Jožefa Srebrnič. Ali naj se pri njem oglasim? Ali bi se ne spodobilo, da štirje koroški duhovniki zaslužnega škofa vsaj kratko pozdra-

TREBINJA — ST. ILJ (Nagla smrt)

Po dolgem deževju in pustem vremenu se je nebo zopet zjasnilo in rodilo se je krasno nedeljsko jutro — hkrati praznik Marijinega rojstva, 8. septembra. Ljudje so se veselo začeli prebujati iz nočnega spanja; le eno bitje se ni več zbudilo — zaspalo je v večno zemsko spanje.

To je bila Martinova mati na Trebinji, stara šele 68 let. Ni se več ganila, ko jo je zjutraj klical mož in jo je nato rahlo potresel, naj vstane: bila je — mrtva. To je bil strašen trenutek za moža in za celo hišo — taka nepričakovana ločitev brez vsakega slovesa. Velika žalost je navdala vse domače, saj kar niso mogli verjeti, ko pa je prejšnji dan, v soboto, še ves čas pridno delala.

Pokojna je bila pridna, skrbna in blaga mati, ki skoraj ni zase poznala počitka. Minuli torek smo je ob veliki udeležbi spremili k njenemu zadnjemu zemeljskemu počitku na domače farno pokopališče. Domači g. župnik se je od pokojne poslovil v ganljivih besedah.

Želimo ji, naj se po trudapolnem življenju spočije v domači zemlji, Vsemogočni pa naj ji bo bogat plačnik za vsa dobra dela in dober sodnik. Nam vsem pa naj bo ta nagla smrt zopet en opomin, da bodimo vedno pripravljeni, ker ne vemo ne ure ne dneva, kdaj bomo poklicani pred večnega Sodnika.

Zelo prizadeti družini naše iskreno sožalje!

CELOVEC

(Tombola, šolske novice in predavanje o gorah)

Preteklo nedeljo je Koroška zveza vojnih žrtev zopet priredila veliko tombolo — zadnjo v letošnjem letu. Na velesejmskem prostoru je kar mrgolelo ljudi — okoli 25.000. Ni čudno, saj je bilo med 10 glavnimi dobitki kar 5 avtomobilov, razen tega je pa marsikoga privabilo tudi nadvse krasno jesensko vreme.

Tombola, ki je trajala približno tri ure, je potekala v najlepšem redu, za kar gre zasluga njenemu vodstvu kakor tudi policiji in Rdečemu križu.

Prvi dobitek — Ford Taunus 17 M — je zadela ga. Melita Wigoutschnig, Celovec, 2. g. Mihael Antonitsch iz Reke pri St. Jakobu v Rožu. Šesti in sedmi dobitki — 2 najnovejša televizijska aparata — sta zadeli tudi dve ženi iz slovenskega dela Koroške in sicer ga. Marija Starc iz Sinče vesi in ga. Marija Wüster iz Medgorja.

Posebno nas veseli, da se je sreča nasmejela ge. Starčevi, materi našega stavca v Mohorjevi tiskarni g. Vida Starca. Zanimivo je, da je kar nekako slutila srečo, ko je že en teden prej, ko je bila v Celovcu na obisku, rekla, da bi na vsak način rada šla na tombolo, ker se ji kar nekako zdi, da bo tam nekaj zadela. Zato je tudi prav v ta namen takrat kupila zločljiv stolček, da bo lahko sedé zasledovala potek tombole, za katero je imela le štiri karte.

Njej in družini želimo, da bi jim na tako srečen način dobljen televizijski aparat dolgo nudil prijetne ure razvedrila in zabave!

(Nadaljevanje na 8. strani)

vimo? Čas sicer ni primeren — ura je že pet popoldne — a poskusimo! Zglasili smo se in prevzvišeni nas je prijazno sprejel in se nekaj časa po domače razgovarjal z nami. Kljub visoki starosti — okoli 85 let! — je še svežega duha in dober spomin ima, saj se je še spominjal mojega bivanja pri njem. Na našo prošnjo nam je ob slovesu podelil nadpastirski blagoslov. Neko blažilo čustvo spoštovanja do častitljivega starčka nas je prevevalo, ko smo odhajali iz škofijskega dvorca.

Pred sedmo uro zvečer moramo biti zopet v Šilu, da nas trajekt zopet prepelje na celino. Med vožnjo šofer Lovro avto naenkrat ustavi, nekaj pograbi in izstopi ter hiti nazaj. Kaj je bilo? Dohiteli smo deklico, ki je vodila natovorjenega osla. To je fotografiral, kar se je deklici silno dopadlo. Žal pa je ta naš fotograf v naglici pozabil deklo vprašati za ime in naslov, da bi ji s sliko napravil še večje veselje. Morda pa sliko priobči v „Veri in domu“, da jo bo videlo še več ljudi.

Že je bila skoro noč, ko smo pristali v Crikvenici. Za večerjo smo si spet naročili okusne osliče. Kakor vidite, smo bili ta dan posebno zavzeti za osliče, za tiste iz morja in za one dolgouhate... Osli, osliči, osliči!

Siliranje krompirja

Krompir za krmo siliramo, da preprečimo izgube, ki nastanejo pri vskladiščenju presnega krompirja, da pridelek hranimo lahko dolgo in da si zmanjšamo delo pri krmljenju živali s krompirjem. Izgube, ki nastanejo pri skladiščenju presnega krompirja, znašajo do konca zime do 20 odst. in narastejo zlasti spomladi. Če pa krompir siliramo kmalu po spravilu s polja, so izgube za polovico manjše. Zlasti važno pa je, da pravilno siliran krompir lahko hranimo leto in več, ne da bi se pokvaril ali izgubil kaj hranilnih snovi. Ob bogatih letinah krompirja si tako pripravimo zaloge, ki jih smotrno uporabljamo drugo leto.

Če krompir siliramo, pitanje prašičev ali mladih goved ni več vezano samo na zimsko dobo, saj jih s siliranim krompirjem lahko pitamo prav tako tudi spomladi ali poleti. Pri siliranju imamo nekaj več dela s krompirjem v jeseni, v celoti pa pomeni siliranje krompirja prihranek pri delu in kurjavi, ker kasneje ni treba vsak dan sproti kuhati krompirja.

Krompir moramo pred siliranjem dobro oprati, da ga očistimo vseh drobcev zemlje. Drobci zemlje vsebujejo različne drobnosti, ki se v silaži razvijejo in motijo pravilno vrenje.

Siliramo vedno le parjen krompir. Surov krompir siliramo le tedaj, če je zmrznjen. Za siliranje ga moramo prebrati, oprati in zmleti. Neparjen siliran krompir prašiči slabo izkoriščajo. Nagnite gomolje moramo odstraniti pred siliranjem.

Krompir parimo pred siliranjem toliko, da postane lepo krhek in da ga lahko zmečkamo. Če je krompir premalo sparjen, da je na pol krhek, vpija več vode, ne stlači se dobro, zato ostane zrak v silosni masi in se ne skisa pravilno. Če je krompir preveč sparjen, dobi rjavkasto barvo in neugoden okus.

Krompir parimo še na druge načine n. pr. v brzoparilnikih. Tudi v tem primeru je najbolje, če imamo po več parilnikov, da gre delo hitreje od rok.

Iz parilnika damo krompir v silos in ga temeljito stlačimo, da iz njega iztisnemo zrak. Najbolje je, da ga v silosu močno tepamo z lesenimi coklami.

Ko silos napolnimo, ga po 24 urah, lahko pa tudi pozneje, ko se ohladi, zapremo. Na krompir naložimo 10 cm plev, na te pa 10 cm debel sloj ilovice. Lahko pa krompir pokrijemo najprej z mokrimi jutastimi vrečami ali deskami in na te naložimo ilovico. Ali pa na plast plev položimo lesen pokrov, ki ga močno obtežimo s kamenjem. S krompirjem napolnjen silos moramo neprodušno zapreti. Po štirih tednih je krompir okisan in goden za krmljenje.

Za kisanje krompirja so prikladni betonski, pa tudi iz opeke zidani silosi ali pa velike lesene kadi. Lahko pa tudi za krompir napravimo preproste silosne jame s poševnimi stenami, ki jih obložimo z opeko ali deskami. Seveda mora biti taka jama nad talno vodo, da tudi pri najvišjem stanju ne pride v silos. Ne glede na to, kakšen silos si bomo uredili, moramo vedeti, da morajo imeti vsi silosi odtok za sok.

Velikokrat pa lahko napravimo silos za krompir v kakšnem kotu zgradb blizu svinjakov, da izkoristimo dve steni zidu, dve predale pa naredimo lahko tudi iz desk. Posamezni predali ali sam silos naj bo širok vsaj 60 cm. Višina oziroma globina pa naj ne bo večja od 2 m, ker se sicer vrenje zaradi velikega pritiska ne razvija pravilno.

Važno je tudi, kako velik naj bo silos za kisanje krompirja. To določimo po količini

krompirja oziroma po številu prašičev, ki jih bomo pitali s krompirjem. Kubični meter siliranega krompirja tehta 1000 kg. Da spitamo enega prašiča od 20 na 120 kilogramov, potrebujemo 1000 kg krompirja, 150 kg žitnega zdroba in otrobov ter 30 kg beljakovinskih koncentratov živalskega izvora ali okoli 370 l posnetega mleka. Torej potrebujemo za spitanje enega prašiča približno kubični meter siliranega krompirja.

Ko silos zapremo, moramo iz odprte površine vsak dan vzeti po 5 do 10 cm debelo plast okisanega krompirja. Če vzamemo z 1 m² površine 10 cm debelo plast, je to 100 kg krompirja. Če pa z enake površine vzamemo 5 cm debelo plast, je to 50 kg krompirja. Enemu prašiču, ki ga pitamo za pršutarja, pokrmimo na dan 5 kg krompirja.

Tekma med Trstom in Reko

V tržaškem glasilu „Progresso liberale“ je Guido Sabini objavil članek „Reka bije Trst“. Pisec polemizira s poslancem Belcijem, ki trdi, da se gospodarski položaj Trsta popravlja, ter primerja razvoj prometa čez Trst s prometom čez Reko. Promet čez Reko je v prvih sedmih mesecih tega leta presegal tržaškega: napredoval je približno za 1 milijon ton ter dosegel 3 milijone 557.000 ton, čez Trst pa je znašal 2 milijona 882.000 ton.

Sabini je mnenja, da je Reka v nekaj letih nepopravljivo potisnila navzdol Trst, in to zaradi nemarnosti tistih, ki so poklicani, da bi branili koristi tržaškega pomorstva. Zgodilo se je to, kar je napovedal glavni tajnik Italijanske liberalne stranke Malagodi na deželnem sestanku te stranke

ja. Torej naj bo za pitanje 10 prašičev odprt kvečjemu 1 m² silažne površine. Ko jemljemo krompir iz silosa, odprto površino krompirja sproti pokrivamo z nasoljeno vrečevino, da preprečimo plesnitev. Okisan krompir se na zraku kmalu pokvari. Zato jemljemo iz silosa vsak dan le toliko krompirja, kolikor ga v tem dnevu pokrmimo. Dobro okisan krompir obdrži svojo naravno barvo, ima osvežujoč kiselkast okus in je zmerom vlažen. Če je krompir moker in sluzast, je pokvarjen. Sivkaste barve je krompir, ki gnije. To se zgodi, če je krompir preslabo zaprt.

Krompir lahko siliramo tudi v mešanici z mlado deteljo, lucerno ali mlado travo. Zeleno krmo zrežemo. Tako obogatimo krompirjevo silažo z beljakovinami, rudninami in vitamini zelene krme, kar je zlasti važno za krmljenje prašičev pozimi. Zeleno krmo mešamo s krompirjem v razmerju 1:3. S krompirjem lahko uspešno siliramo tudi pesno listje, in sicer pol na pol.

treh Benečij 4. oktobra 1955, ko so razpravljali o „prometu in jadranskih koristih“. Tedaj je Malagodi pozval vsa italijanska pristanišča na Jadranu, naj skupno nastopijo za zaščito svojih koristi pred prodiranjem Jugoslavije, ki si hoče priboriti pomorsko nadoblast nad Jadranom, kakor jo je imela že nekdanja Avstrija. Malagodi je tedaj tudi omenil, da je avstrijska trgovska mornarica obvladala Jadran ter je vzdrževala zveze med pristanišči na vzhodni obali Jadrana, pa tudi plovne zveze z Bližnjim in Daljnim vzhodom, medtem ko Benetke niso dovolj razvile svoje mornarice. Malagodi je tedaj trdil, da se bo Jugoslavija naslonila na Sovjetsko zvezo ter tako odtrgala češkoslovaški in madžarski tranzit in ga preusmerila na Reko.

Letos mnogo več riža po svetu

Ameriško ministrstvo za poljedelstvo sporoča, da je svetovna proizvodnja riža v sezoni avgust 1962 — julij 1963 dosegla rekordno višino 1524 milijonov stotov (izvzemši pridelke v Kitajski, Sovjetski zvezi, Severni Vietnamu in Sev. Koreji), kar pomeni 11 milijonov stotov več kakor v prejšnji sezoni in 16-odstotno zboljšanje v primerjavi s povprečno proizvodnjo v letih 1955-59. Omenjenih 1524 milijonov stotov riža je bilo pridelanih na površini nekako 87,2 milijona hektarov, medtem ko so obdelane površine v sezoni 1961-62 znašale okoli 81 milijonov hektarov.

Proizvodnja riža je napredovala po vsem svetu razen v evropskih deželah, in sicer najbolj v Aziji, četudi tamkaj pridelek ni

bil zaradi slabih vremenskih pogojev sorazmerno s povečanjem obdelanih površin; to velja v prvi vrsti za Indijo, Pakistan in Južno Korejo. Rekordne proizvodne dosegke pa so zabeležili v Burmi, Kambodži, Južnem Vietnamu in na Tajskem. V Evropi so se obdelane površine občutno skrčile, medtem ko so se v Afriki povečale za 8 odstotkov v primerjavi s sezono 1961-62, temu primerno pa je seveda napredovala tudi proizvodnja. V Južni Ameriki je pridelok riža bil ugoden v Boliviji, Kolumbiji, Surinamu in Venezueli, medtem ko je suša omejila proizvodnjo v Peruju in Ekvadorju. V Severni Ameriki je močan napredek proizvodnje riža v ZDA nadomestil poslabšanje proizvodnje v Mehiki.

Za naše gospodinje

Seliti se bo treba...

Selitev je vedno nevšečna, zato moramo poprej dobro preudariti, kako si jo olajšamo. Premisliti moramo, kako bomo razpostavili pohištvo v novem stanovanju. Če nimamo tlorisa, si ga sami narišemo in vanj vnesemo posamezno pohištvo. Na starem stanovanju ne pozabimo pravočasno odpraviti plin, elektriko, radio, časnike, pošto, telefon in drugo.

Staro ropotijo temeljito izločimo, da se je dokončno rešimo. Otroke in domače živali zaupamo sorodnikom ali prijateljem, da nam ne bodo v napoto. Natančno popišemo vse pohištvo in zaboje z vsebino, da bomo imeli v primeru nesreče potrebno dokazilo. Predmete, ki spadajo skupaj, dajmo v skupne zaboje, ki jih zunaj po svoje označimo. Poglavitni predmeti, ki jih na novem stanovanju najprej potrebujemo, so: svetilka, metla, toaletne potrebščine, potrebno posodo in pribor, nekatero orodje in električne varovalke. To damo v poseben zaboj, da imamo vse takoj pri roki.

Lepenka in časopisni papir sta nam nujno potrebna pri zavijanju, zato si potrebno količino pravočasno oskrbimo. Steklo in porcelan ne spadata k težkim predmetom, ki ju lahko zdrobijo. Dajmo ju, skrbno zavita v papir, med leseno volno v skupni zaboj. Manjše kozarce in okrasne predmete vtaknemo, skrbno zavite, v večje steklene posode ali skled. Žimnice in oblazinjene sedeže, ki jih lahko snamemo, zavarujemo v velikih kartonih ali zabojih, zavite v stare odeje. Ni ne spodobno ne higiensko, če se selimo z nezaviti žimnicami. Manjše preproge položimo na večje in jih skupaj zvi-

jemo in zavežemo. Robove zavarujemo z več polami časopisnega papirja.

Knjige spravimo tesno skupaj v majhne zaboje, da se ne mečkajo in se lažje prenašajo. Podobe zavijemo posamič v papir, nato pa jih skupaj spravimo v velik karton. Cvetlične lonce in kakteje postavimo za prevoz v vedra ali pomivalno skledo. Obleke prevažamo visečo v majhni omari. V velike omare ne spravljamo težkih predmetov. Omare in nočne omarice povežimo z motvozom, da se na prevozu ne odpirajo; na oglih podložimo debel papir pod vrh.

Kako ravnamo s posodo

Posoda, ki smo jo pravkar kupili za kuhinjo in je še sveže položena, bo dvakrat trajnejša, če jo pred prvo uporabo izkuhamo in pustimo, da se voda v posodi ohladi. Novo posodo navadno samo nekoliko poplaskamo pred uporabo, včasih pa še to ne. Takšna brezbržnost ima lahko nevšečne posledice. Zlasti lošč emajlirane in kamenitaste posode pogosto vsebuje svinec in delci lošča se ravno pri novi posodi radi odločajo, zlasti če pripravimo v nji najprej kisel jed. To preprečimo, če napolnimo novo posodo z vodo, ki ji prideneemo 10 dkg kuhinjske soli in enako količino kisa, nato pa pustimo, da voda vre pol ure.

Lošč in steklenina sta zelo občutljiva za mrz in vročino, zato ne vlivaj mrzle vode v zelo toplo položeno posodo in steklenino ali narobe. Posodo umivajmo le v zmerno vroči vodi. V prevroči vodi nam roke zoprn porde in nabreknejo. Pomivanje po-

Za naše matere

Oh, ti otroci

V enem izmed najbolj razširjenih evropskih listov je neki globok poznavalec otroške duše odgovoril na vrsto vprašanj, ki jih je prejel v pismih od številnih staršev. Vse tožbe, pravi, pa bi lahko povzeli v popolnoma neutemeljen vzdih, ki ga tolikokrat slišimo: „Kaj naj storimo s tem otrokom, saj je pravi peklenšček, hudobček?“

In ravno to zmotno mnenje je avtor v sledečem članku zavrzel in skušal podati pravilne rešitve. Iz vsega članka pa sledi zaključek, da ni vedno otrok kriv, da „zgle-da peklenšček“, ampak da bo vzrok tega treba iskati morda kje drugje...

„Moja sinova sta pretepača...“

Imam dva sinova: Mirka, ki je star deset let, in Janka, ki ima osem let. Stalno se prepirata. To me, jasno, strašno razburja. Kar čakam, kdaj si bosta zopet skočila v lase. In potem se ponavlja vedno ista pesem: če posvarim Mirka, se izgovarja, da je kriv Janko; če pa Janka, pa pravi, da je „začel“ Mirko. In tako nikdar ne morem priti do jasnosti, kdo je prepri res vnel in zakaj.

Odgovor: Kako ne smete ravnati

Vmešavati se v prepir. Dajati potuho enemu ali drugemu. Kaznovati samo večjega razgrajaca.

Priporoča pa se:

Vesti se, kot da ne slišite in ne vidite ničesar, prepir prezirati (to bo v 9 od 10 primerov najmodrejša ravnanje).

Toda, če se pa ti prepiri in pretepi le prepogosto ponavljajo, pa morate ugotoviti, kdo je bolj napadalen, kdo izziva. Pa še to, ali je vzrok teh stalnih prerekanj res otrok sam, ali pa je pri tem kriv morda tudi dom in še bolj šola. Otrok je morda doživel kako krivico in se nato na vse načine skuša maščevati. Zato je prav, da posamezen primer dobro premislite, razmislite in potem pomagajte otroku odstraniti vzrok njegove „izzivalnosti“, česar bi sam verjetno nikdar ne mogel doseči.

In še ena malenkost: nikdar ne skušajte odpraviti popolnoma teh prerekanj, kajti kljub temu, da se včasih zakrešejo iskre, se ravno ob tem pokaže luč, namreč tudi v otrokovi glavi, ko skupaj z bratom kaj novega „dožene“. Poleg tega ima otrok v takih „vročih razgovorih“ priložnost, da si privzgoji prepotrebno socialno krepost, namreč, upoštevati tudi mnenje bližnjega in ne vztrajati trdovratno pri svojem (čeprav zmotnem!) in ga uveljaviti, če treba, tudi s pestmi!

sode si olajšaš, če jo pred pomivanjem izplakneš pod vodovodom, s čimer varuješ brisače. Posebno prijetno je pomivanje, če ne pomivaš v mastni vodi in če imaš namesto cunje krtačo z držalom. Pomivanje naj ne bo nikoli površno, kajti v loncih, ki se jih drže še ostanki jedil od prejšnjega dne, se prav rado kaj prismodi. Umazane posode ne puščaj stati, prižgana mesta v loncih pa odpravi s tem, da naliješ v posodo raztopino sode in jo pustiš stati nekaj ur. Če pa lonec nujno potrebuješ, prekuhaj raztopino. Tudi sajaste kolobarje, ki se narede na zunanji strani posode, je treba vsak dan sproti podrgniti najprej z zmečkanim časopisnim papirjem in če treba še z drobnim peskom, potem pa splakniti z vročo vodo.

Vso posodo je treba pomivati v dveh vodah; druga je za izplakovanje, ki jo po potrebi menjaš. Posode za čaj in kavo ne pomivaj v isti vodi kakor mastno posodo in jedilni pribor, sicer dobita kava ali čaj nevšečen priokus. Če se posoda na štedilniku ožge in je tako črna oziroma sajasta, da je gospodinja zagrenjena, preden sede h kosilu, naj vé, da bo takšno posodo lahko temeljito očistila s krompirjevimi olupki, ne da bi jo drgnila s peskom.

Posodo, ki jo uporablja ali jo je uporabljal bolnik, razkužimo tako, da jo snažimo z močno raztopino sode in splaknemo s prav vročo vodo. Aluminijasto posodo prekuhamo v vodi, ki smo ji pridejali jabolčnih lupin in rabarbare. Lahko jo odrgnemo tudi s poljsko preslico, splaknemo in posušimo. Ali pa pripravimo zmes 50 g vode, 2 g boraksa v prahu in 5 kapljic salmiaka, pa bo kakor nova. Duh po ribah odpravimo iz posode in s pribora, če eno in drugo drgnemo z vlažnim pepelom. Železna ali pločevinasta posoda je sicer zelo trpežna, toda lošč se znotraj rad odluplja in posoda tudi sama rada poka.

DOBER VZGLED

V Ameriki divjajo avtomobilisti prav tako blazno kot pri nas, če ne še bolj. Policija in sodnija sta zato začeli prav ostro stopati na prste divjim vozačem. Denarne kazni jih ne spametujejo.

Bolj pametna je taka kazen, kot jo je prisodil v Filadelfiji sodnik Hoffmann šestnajstletnemu fantu Brookesu. Pobič je vzel očetu avto in je brez šoferske izkaznice dirjal v družbi mlečnozobih prijateljev po ulicah. Med vožnjo je povozil nekega družinskega očeta, kateremu so morali zaradi poškodb odrezati roko.

Sodnik je izrekel po razpravi sodbo, da mora fant takoj zapustiti šolo, si poiskati službo in skozi 5 let dajati polovico svoje plače povoženemu delavcu.

ZA DEKLETA:

Pobožna hočem biti...

„Pobožnost in molitev sta samo za nune in otroke. Sicer pa so tiste, ki v cerkev hodijo, najslabše.“ Tako govorijo dekleta med seboj v tovarni ali kjer koli na delu.

Razumljivo je, da marsikatero dekle tako govorjenje vznemirja. Toda pogledati je treba nekoliko bolj natančno, koliko je resnosti in modrosti v takem govorjenju.

Saj drugače biti ne more. Človek mora biti pobožen, ali bolje, veren. Ona dekleta, ki tako govorijo, pozabljajo, da smo vsi božja lastnina. Duševno in telesno bogastvo našega bitja je iz zakladnice božje vsemočnosti in dobrote. Nas pa je obdaril iz same dobrohotnosti. Prav tisti možgani in tista usta, ki govorijo, da ni treba toliko pobožnosti in molitve, morejo misliti in govoriti in besedičiti le zato, ker jim Bog daje življenje in dar mišljenja in govorjenja. Ali pa se zavedajo, da je vsa lepota in mik njih telesa, na kar so toliko ponosna, velikodušen dar božji?

Edino dosledno bi zato bilo, da hvaležno obračajo oči v nebo in časte Boga. Pobožnost je torej popolnoma naravna zadeva!

Dekleta so na splošno veliko bolj nagnjena k pobožnosti in verovanju kot moški. V njih naravi so namreč lastnosti, ki olajšujejo versko udejstvovanje. Se več: pobožnost in molitev naravnost terjajo.

Naravno je, da dekliško srce hrepeni po tem, kar je lepo, plemenito, vzvišeno. Polno je ljubezni, katero hoče dati, s katero hoče osrečevati. V božji ljubezni, ki ji je najpopolnejši vzor, bo dekliška ljubezen zadobila najtrdnjšo oporo in bo zmožna zares velikih del. Ako pa dekle ne najde poti do božje ljubezni, bo iskala le zemeljsko, človeško.

Milina, čustvenost, nežnost, so tipične ženske lastnosti, so del bogastva dekliškega značaja. Brez njih bi bilo življenje moških, ki se ob njih izpopolnjujejo, zares težko.

Poleg tega pa se naj dekle še zamisli, da bo nekoč postala mati. Dajala bo življenje novim bitjem. Oblikovala bo nova življenja. Veličastno stvariteljsko delo je to! Otroke bo učila kreposti, vere in ljubezni. Ob njej bodo začeli stopati po cesti življenja.

Ali pa mislite, dekleta, da boste mogle opraviti to vzgojno delo, če se ne boste učile pri največjem Mojstru življenja? Znanje vzgojnih metod, ki jih uči moderno vzgojeslovje, je dvorezen meč. Mnogo teh metod vobče ne pripozna Boga in vere. Mnogo morejo sicer pomagati pri vzgoji dobre knjige, toda brez žive vere bo le malo uspeha. V vzgoji brez vere manjka luči in jasnosti, zlasti pa moči in vzgleda. Staro je vzgojno pravilo: na življenje vplivamo le z življenjem, z vzgledom.

Dekle, ki ni pobožna, ne bo mogla biti dobra mati. Naše ljudstvo upravičeno časti svoje matere. Dobro so vzgajale svoje otroke, ker so bile zares verne.

ZA MLADINO
IN PROSVETO

Svet v revoluciji

Znani belgijski duhovnik kanonik Jožef Cardijn, ustanovitelj in danes duhovni vodja svetovne organizacije Mladih katoliških delavcev, je po zadnji svetovni vojni že večkrat prehodil Ameriko, Afriko in Evropo, svoje vtise pa na njemu lasten in zanimiv način popisal.

Najmočnejši vtis, ki sem ga dobil na potovanju po treh Amerikah, je gotovo ta: da živimo v dobi svetovne revolucije. In ta revolucija je največja v zgodovini, tako po svoji razsežnosti kot po svoji globini. Zares, ne omejuje se na to ali ono celino. Ne zadeva le manjšine, elite izobražencev. Ne nanaša se le na ta ali oni vidik zasebnega ali javnega življenja.

Revolucija, ki jo doživljamo, divja nasprotno po vsem svetu, po vseh celinah, po obeh poloblah, pri vseh rasah in vseh narodih. Zadeva najgloblje plasti vsega prebivalstva, mase, ki so se še do včeraj izgubljale v nerodovitnih stepah, domačine najoddaljenejših kolonij kakor tudi proletariat orjaških mest. Obsega hkrati vsa področja življenjskega udejstvovanja, gospodarsko, socialno, politično, kulturno, družinsko, moralno in versko področje. Gre za vprašanje in odločilni odgovor o samem smislu življenja, človeka, sveta, in to z vidika in z ozirom na celotno človeštvo.

Ni treba biti ne velik učenjak ne genij, da odkriješ in premeriš obsežnost in globino te revolucije, ki živo pretresa vse človeštvo. Zelo preprosti, nekam neznatni so znaki, po katerih jo spoznamo. Da pa spoznamo njeno važnost in pomen, moramo pregledati, kakšni so njeni odmevi, kakšne so njene psihološke in globoke notranje reakcije v najširših plasteh človeštva širom zemeljske oble.

Za življenje je važno načelo: Ne bodi fanatičen! Fanatizem je pravzaprav slepa strast, ki se z njo kdo drži kakega mnenja, pa najsi bo resnično ali zmotno, ki ne posluša nikakih dokazov in razlogov, ki vnaprej odklanja vsak premislek.

A fanatizem se imenuje tudi pravo prepričanje o resnici, ki pa je strastno in se s strastjo obrača proti vsem, ki so drugačnega mnenja.

Pri tem je treba ločiti: da ljubim resnico, da ljubim tudi s srcem in to je prav in

Nič več razdalj!

Prva ugotovitev, ki preseneča potnika, je ta, da ni več razdalj! Prepotoval sem dvesto ur z letalom in preletel več kot šestdesetsto kilometrov, in jutri jih bodo preleteli v istem času več kot dve sto tisoč. V eni noči prideš z ene celine na drugo in v enem dnevu z ene poloble na drugo.

Toda nepomembnost, ki jo ima razdalja za premestitev, ni nič v primeri z nepomembnostjo, ki jo ima razdalja za prenos idej! Ideje, novice, poročila, zmota kot resnica, zločin kot krepost se danes razširja v hipu po vsem svetu in po vsem človeštvu.

„Učite vse narode!“ ni več povelje, katerega izvršitev bi zahtevala stoletja. Postalo je trenutna stvarnost. Danes milijoni in milijoni ljudi poslušajo in slišijo istočasno po radiu isti glas, glas Moskve žal bolj kot glas Rima. V ekvatorskem puščavju kot na tečajskem ledu, v slamnatih kočah kakor v palačah, otroci in starci, mladina in odrasli, včeraj nekultivirana ljudstva kot najbolj civilizirani ljudje čujejo iste pozive, ista navdušenja, iste pesmi, isto glasbo. Jutri bodo prisostvovali istim gledališčem, istim plesom, istim prireditvam!

Gledajo iste filme v kinu, čitajo iste dnevnike, obiskujejo ista nočna zabavišča in iste kavarniške koncerte, iste športne tekme. Indijce, črnce, Kitajce, Japonce, belce — zlasti mase — požira danes kot neizmerno čredo isto dirkališče in isti prostor za zabave; sledijo novicam, poročilom in se jim dajo vplivati. In med seboj debatirajo, jih razlagajo in razumevajo vsak s svojo duševnostjo, s svojim umskim in kulturnim razvojem, s svojimi predsodki in s svojimi težnjami!

(Dalje)

Ne bodi fanatik!

drugače ne bi smelo biti. Ne bilo bi pa prav, če bi njega, ki se moti, sovražili. Jasno je: čim bolj ljubim resnico, tem bolj se upiram zmoti, tem bolj sovražim zmoto. A nekaj drugega je sovražiti zmoto, nekaj drugega pa sovražiti tiste, ki so v zmoti. In to ni prav. Fanatik sovraži tudi tiste, ki se motijo. In to ni prav!

Tisti, ki je v zmoti, je še v posebni meri potreben naše ljubezni. S sovraštvom mu ne moremo pomagati, z ljubeznijo mu pa bomo morda pomagali, zakaj sovraštvu odbija, ljubezen pa pridobiva!

Naj je hiša zdaj tudi še tako jezasto gledala od zunaj v zimsko pokrajino, tem bolj toplo, veselo in stanovanjsko udobno je bilo v notranjščini.

Seveda, voditeljica je pomagala, kjer je le mogla; predvsem pri pouku, ki je spočetka gospodični Suzani napravljala še prav velike težkoče.

Kmalu je bila nova učiteljica že zelo priljubljena. Ne povsem tako kakor naša voditeljica, pa vendar zelo.

V jeseni se je bila vsemu smejala. Ljudem, pokrajini, živalim — vse je bilo tako priščno in zabavno. Ali prišla je zima, obiski iz doline so postali redki, pota so ležala pod snegom, živina ni hodila več po svoji navadni poti zjutraj na pašo in zvečer s paše, zvonkljanje na planini je potihnilo, ni bilo nič več drugega slišati kakor škripanje vetrnic in piskanje vetra na kašči.

Tedaj je hodila Suzana ob dolgih zimskih večerih v vas k svoji sosedki, samotarski vojaški vdovi, ki se je materinsko in zaupno zavzela zanjo. Ure in ure sta sedeli v veliki kuhinji pri odprtem ognju, Suzana je pripovedovala ter se smejala. Toda velika tiha kuhinja, v kateri je domovala otožnost, je zadušila kmalu tudi ta smeh.

Suzana je zdaj ostala doma in poskušala, da bi si z igranjem na klavir in z gramofonom pregnala zle zimske pošasti in strahote. Po treh mesecih se je pa izkazalo, da so le-ti močnejši: ubogo stvar je prevzelo domotožje. In zdajci ji je prišla na um domislica, ki se je njej sami zdela prav dobra in poštena: ob dolgih večerih je Suzana povabila vaško mladino — fante in dekleta —

Iz filmskega sveta

BENEŠKI FESTIVAL KONČAN

Največja filmska prireditelja — mednarodni filmski festival v Benetkah — je končan in je izzvenel v splošno oceno, da je to bil festival znamenitih režiserjev, nikakor pa ne festival najboljših filmov.

Nagrade, za katere se potegujejo največji filmski zvezdniki, so razdelili takole: „Zlatega leva“, ki je najvišje odlikovanje festivala, je razsodišče podelilo Francesco Rossijevemu filmu „Roke nad mestom“. Za najboljšo igrano žensko vlogo je prejela Volpi-pokal francoska igralka Delphine Scyrig za vlogo v filmu „Muriel“, dočim je enako odlikovanje prejel za najboljšo moško vlogo angleški igralec Albert Finney v filmu „Tom Jones“.

Nadaljnje nagrade so: Martin Ritt je dobil nagrado mednarodnega katoliškega filmskega urada za film „Hud“, ki prikazuje kontrast med nekdanjim romantičnim filmom „iz divjega zapada“ in današnjim „materialističnim divjim zapadom“. Ocenjevalci pravijo, da je ta film po napetosti in učinkovitosti najbolj ugajal, čeravno mu manjka umetniške vrednosti. Podeljena je bila še nagrada mesta Benetke za film „Terorist“ ter več drugih za filme „Muriel“, „Nedelja v septembru“ in „Vstop v življenje“.

MEDNARODNI „TEDEN VERSKEGA FILMA“ NA DUNAJU

Sredi novembra bo na Dunaju že 8. mednarodni teden filma z versko vsebino, katerega pripravlja vsako drugo leto katoliška filmska komisija za Avstrijo. Na tej filmski razstavi, ki se zelo lepo razvija, bo prikazano, kako mesto zavzema verski film v svetovni filmski produkciji. Letošnja prireditev pa bo imela še posebej interkonfesijski značaj, kajti sodelovali bodo tudi nekatoliške krščanske skupnosti. Povabljeni pa so bile tudi nekrščanske verske organizacije, da sodelujejo pri tej mednarodni filmski razstavi, in celo filmi, ki se odlikujejo po splošnem etično-moralnem vidiku, niso izključeni.

FELLINIJEV FILM NAGRAJEN V MOSKVI

Na III. filmskem festivalu v Moskvi je odnesel prvo nagrado italijanski Fellinijev film „Otto e mezzo“. Drugo nagrado so dodelili češkemu filmu „Zakaj ne moremo odpustiti“ in nadaljnji dve drugi nagradi jugoslovanskemu filmu „Kosara“ in japonskemu „Nesrečno dekle“.

Številno občinstvo ni bilo nič kaj zadovoljno z izbiro prvega filma, ker da ne odgovarja namenom moskovskega filmskega festivala, ki je bil „napredek filmske umetnosti za mir in prijateljstvo med narodi“. Tudi je film za večino ljudi nerazumljiv. Zdi se, da je bila izbira Fellinijevega filma za prvo nagrado narekovana iz političnih razlogov.

Helena Haluschka:

LAMOTSKI
župnik

Le-ta se je pa najprej zavzela za svojo pomožno učiteljico; ona je bila, ki je naglo sprejela boj s starim šolskim poslopjem, ona, ki je dala nadomestiti okna, ki so manjkala, popraviti streho, zidove podpreti, zamašiti luknje. Toda naj se je tudi vsakršno zgodelo ter oskrbelo: stara stavba je bila videti slej ko prej strašna in zdolgočasna. Le če je veter piskal skozi veliko podstrešno kaščo, je v njem vse spet oživelo; tedaj je bilo, kakor da se hočejo vse pošasti iz celega kraja notri razdivjati, zvonec v strešnem nastavku je pričel sam od sebe čemerno in otožno doneti.

„Uboga mladenka,“ si je mislila voditeljica.

Uboga mladenka je prišla.

„Gromska strela,“ je menil Säbli, ko je izstopila iz avtomobila.

„Uboga mladenka,“ je lahno šepetal župnik, ki je pri pogledu nanj postal povsem žalosten. Župan pa mu obrne hrbet; skoz in skozi mu ni bilo všeč.

Nova učiteljica je bila lepa, mnogo prelepa za strašno grdo hišo, veliko premlada za staro gnezdo.

Bila je skoraj tako lepa kakor naša voditeljica: plavalasa, kakor more biti le rumenolasa Francozinja, nekako tako kakor ožgano zlato, imela je velike vlažne oči, ki

11

so bile pač višnjeve, toda tako temne pod temnimi trepalnicami, da so žgale kakor črne, imela je nekoliko široka lica, kratek raven nos. Najbolj ljubka na njej so pa bila malce velika usta.

Bila je zares malodane tako lepa kakor voditeljica, ne povsem tako kakor diha rahla in tenkopolta, ne tako kraljevska in prešinjena s tako ponosno milino, učinkovala je bolj živo, topleje, bližje. Neprestano se je razživljala v jasnem smehu, ki ga je bilo čuti kakor žuborenje potočka spomladi. Ta smeh je imel za vse ljudi nekaj nalezljivega.

Njen prihod na gorsko višino je postal podoben drzno radostni pustolovščini. Vtepla si je namreč v glavo, da hoče svojo hišno opremo takoj vzeti s seboj in česar še ni bil razkrojil v njegove sestavine predpotopni avto proge Št. Hipolit-Bremoncourt, to se je razbilo na kose na nemogoči gorski stezi. Edino, kar je potovanje prestalo nepoškodovano, je bil gramofon, čigar lijasti nastavek si je bil neki šolski otrok zmagoslavno nataknil.

Nova učiteljica se je vsemu smejala. So la ji je zazdela pesniška, vas pa neverjetno podeželska.

Jesen je bila.

Mademoiselle Suzana si je udobno uredila stanovanje in je znala iz stare šole narediti dražestno gnezdo. Hišno opremo ji je popravil Säbli, mrzle stene je pa lastnoročno prevlekla s pisanimi preprogami iz tkanine; zvozlane preproge, blazine in zastore si je naredila sama v dolgih samotnih večerih na tucate in vse je uporabila s presenetljivo spretnostjo.

ponudila je vsakemu skodelico čaja, navila je gramofon in povabila mladež na ples. Ni pa bila računala z upornim kmetskim mišljenjem in svojeglavnim prepričanjem: od pamtiveka plešejo kmetje le, če imajo za to kakšen razlog ali vsaj pretvezo, ob velikih cerkvenih praznikih, ob državnih slovesnostih, pri krstih in na ženitninah. Praznike obhajati, kadar ni čas za to primeren in pa prava prilika, imajo za greh. Plesati brez povišja, od oblasti potrjenega, je prav tako nespodobno kakor ljubezen brez zakonske zveze: mladenkam zmede glavo in mladeniči zgubé pri tem veselje do dela.

S svojo pregrešno muziko ali godbo si je torej Suzana prav dobre žgance pripravila: malo je manjkalo, pa bi si bila zaigrala vse spoštovanje, s trudom pridobljeno, in vsi priljubljenost: morala je odnehati in se vdati v kmetsko ostro šego.

Sedaj je ob dolgih zimskih večerih ostala spet sama s svojo dušo in poslušala pravljice, ki jih je le-ta prišepetavala, medtem ko je zgoraj na kašči veter vabil na ples ponočne pošasti in strahove, zdaj šepetaje, zdaj tuleče. Sedaj pa ni občutila pravzaprav nikakega domotožja več, pa tudi strah je ni bilo; njena samota, potopljenost v sladke sanjarije, je bila podobna začaranemu spanju pravljicne Trnjulčice.

Če je količkaj šlo, je prišel semkaj gor župnik z voditeljico vred. Takšni dnevi in pa nedelje, ki jih je Suzana smela preživeti zdolaj pri voditeljici, so bili njeni veliki prazniki. Takrat je spet postala vedra in vesela, njen kristalno čisti smeh jo je ožar-

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

KSAVER MESKO:

O koroških gorah

(Nadaljevanje)

Sledeči dnevi so bili za Lenko še nemirnejši. Bilo ji je, kakor da visi grozeča nesreča nad hišo in nad njo.

Tomaž je hodil okoli kakor oblak pred viharjem. Govoril ni skoraj nič. Očeta, če ga je ogovoril, je komaj pogledal; če mu je kaj naročal, je površno prikimal, kakor jezen nase in na ves svet, z ramami skomignil, kvečjemu kaj zamrmral. Lenke se je ogibal. Le če je mislil, da ne bo opazila, jo je gledal kdaj z mrčasnimi, skoraj sovražnimi pogledi, kdaj spet hrepeneče in strastno, kakor do tedaj še nikoli ne. Nosnice so se mu širile kakor v neukrotljivem nemiru, ustnice mu podrhtevale, dasi se je videlo, da jih s silo stiska, z zobmi je škripal, dihal naglo, kakor bi ga dušilo: strup ljubosumnosti je strahotno deloval v njem.

Lenka je vse to bolj podzavestno čutila, kakor videla, saj se ga je bala pogledati, ko je opazila, kak vihar divja v njem.

Ivan je zahajal vsak dan na gore. Govorila sta pa samo enkrat in še tedaj v naglici. Povedala mu je, kako mučno je pri njih, kako čuden je Tomaž, zato naj se ga varuje.

„Samo kratko bom še doma, šole se začno. Lenica, daj, prosim te, morava še govoriti, ne morem tako oditi.“

„Tudi jaz bi zelo rada! A tako se bojim.“

„Morda se bo pa le dalo. Ne morem te tako pustiti, vse si mi!“ —

*

Tri dni, preden je Ivan imel oditi, se je Tomaž namenil v Železno Kaplo. Zvečer poprej je pri večerji povedal, da gre. To in to namerava nakupiti. Oče se je nekoliko začudil, branil ni. Saj je šel večkrat kaj nakupovat. Res je drugo jutro odšel.

Lenka je gnala živino gor na jaso, ker je vedela, da bo Ivan prišel mimo. Res ga je kmalu zagledala, dala mu od daleč dogovorjeno znamenje; vesel in srečen je prihitel k nji, po slovo, je dejal, ko mu je povedala, da je Tomaž odšel; morda se te dni ne bosta več videla.

Sedela sta skupaj, zadrževala si, kar sta si bila povedala že neštetokrat, kako rada se imata. Lenka je bila srečna, da sta se mogla še sniti, še bolj nesrečna, da bo Ivan odšel. Kakšno bo brez njega njeno življenje v ti samoti? In kaj, če jo v Celovcu pozabi? Toliko lepih deklet je baje tam.

Da le more mala Lenica kaj takega misliti! Saj take, kakor je ona, ni nikjer nobene več! In ona — ali mu bo ostala zvesta? Morda pa vzame Tomaža?

Stresla se je, privila se mu bliže, tesno se ga oklenila, kakor bi jo naj on branil pred vsako nevarnostjo in nesrečo.

*

Ko je pa prišla pomlad, je bila tako lepa, kakor more biti le tamkaj gori: z lahкими oblaki kakor bela jagnjeta, s sveže umitim lahnovišnjevim nebom, z zlatim zrakom, s cvetočimi travniki in plamenečim vresjem. Zvonci čred so neprestano doneli na planinah in navzgor po položnih pobočjih. Nihče ni pasel živali; vsaka je poznala svojo pravico, sama je odšla jutraj in je po mili volji zvečer prišla v hlev. Krave so molili na planinah in, če je podnevi potreboval konja, ga je šel majhen dečko iskat in, potem ko ga je našel, je ponosno prihajal domov.

Suzana se tega prizora ni mogla dovolj nagledati; zato je šla s svojimi gojenci tudi na pašnik, poiskala je konje in dirjala z njimi, kakor pravi pravcati mladeček. „Celo bika se ne boji,“ so rekli kmetje.

Zdaj so jo bili spet vzljubili; celo ostra in natančna županja iz Bregoncourta je pri nji pila čaj. Naš župnik in voditeljica sta si slej ko prej prizadevala, da bi življenje tu gori napravila kar se dá lepo; preskrbovala sta ji knjige, opravilo in glasbo.

Suzana se je hvaležno smehljala, ni se pa

Da bi jo umiril, ji je spet in spet zagotavljal, kako rad jo ima. Vsa omamljena mu je slonela ob prsih, poslušala pesem njegovih besed.

A kakor bi jo nenadno nekaj opomnilo, naj se ozre proti gozdu, je iz te sladke omame obrnila glavo in oči v tisto stran. V hipu je bila kot oledenela: ob robu gozda je stal Tomaž!

„Jezus, Marija!“

S plašnim sunkom se je izvila Ivanu iz objema, oba sta planila pokonci. Lenka si je z drhtečimi rokami popravljala kodre s čela, Ivan je stal kakor kip, strmel proti Tomažu, ki je še trenutek stal tam, pa se je nepričakovano počasi obrnil in izginil v gozdu.

„O Marija, pa mi je nekaj pravilo, da bo nesreča! Ni šel v Kaplo, za nama je prežal.“

„Mirna bodi, Lenica, nič hudega nisva storila. Da se imava rada, pa sama ne moreva nič za to.“

A deklet je bilo vse zbegano.

„Pojdi, Ivan, prosim te, pojdi!“ je silila skoraj jokaje.

„Lenica, vsaj enkrat da se še vidiva, preden odidem! Morda bo le mogoče?“

„Ne bo mogoče, vem, da ne. Zbogom, Ivan! Ne zabi me!“

Ivan je stopal naglo više v gore. Domov ga zdaj ni mikalo, v prosti naravi, na samotnih, molčečih višinah si je hotel umiriti srce.

Tomaž se je v gozdu ustavil. Izza debele smreke je oprezoval, kam bo študent na-

Dušica:

LJUBEZEN

Ljubila je življenje in ni si kratila veselja. Vse se ji je zdelo lepo, čarobno; a ko se je naveličala ene stvari, je hitela k drugi. Kot metulj lahkokrnil in živahen, je bila. Smejala se je resnim in tihim ljudem.

Pa je neki dan srečala njega; molčeč in resnega lica je bil, tihe in globoke so bile njegove oči. Pogledal jo je, da ji je zamrla na ustniah šaljivka, in vendar je bil njegov pogled tako blag. Nekaj se je zganilo v njenem srcu, nekaj skrivnostno vztrepetalo.

Od tistega dne je presojala življenje drugače. Kar je do tedaj spalo v njeni duši, je zdaj začelo kliti, brsteti in cvesti in v tem cvetju se je pojavila najlepša, najbolj dišeča cvetka — ljubezen.

Obenem s cvetjem pa je raslo trnje. A čim gostejše je bilo trnje, tem prijetnejše je vonjal cvet, tem bolj divno je cvetel.

lotila nobene knjige več in nikakega lista z notami. Svoje srce in svojo dušo je prepustila lepi pomladi, nji je odprla v šoli okna in vrata; vigred je nosila domov v prekrasnih cvetličnih šopkih, vesni je vriskala v pozdrav, z odprtimi rokami in včasih — je jokala, kakor da ne more več prenašati preobilja pomladne lepote.

*

Bil je pa v tej pokrajini neki lep krajevčič. V svojem navadnem zemeljskem življenju je bil slikar ali živopisec v Parizu. Tam je bil prestradal svojo mladost, navdušen za svojo umetnost. Malo je manjkalo, da ni podlegel v boju za obstanek. Takrat, v najhujšem pomanjkanju, je vse svoje zaničevanje do ljudi položil v podobo, ki je bila udarec s pestjo na zdrav okus in pa krvav zasmeh umetnosti. Svet mu je padel k nogam, poklonil mu je „Grand Prix“ ter kupil za drag denar sliko od njega. Nato si je mladi mož otresel pariški prah s svojih nog in ponesel svoj notranji upor in ogorčenost v gorsko samoto.

Na bokih pogorja Jura mu je prišla naproti pomlad in mu odvzela vso zemeljsko težo. Podobar se je sprehajal po tej krasoti, pijan od lepote kakor kakšen pogan. Ni se dotaknil čopiča. Čemu neki? Teh barv, te svetlobe, vonja in cvetlic: vse te pravljice bi mu pač nihče ne verjel.

Nekega dne pa je bilo, čez rdeče vresje, ki se je v rahli vijoličasti barvi zgubilo ob nebesu, je na hrbtu težkega konja jezdila vitka svetla deklica. Z eno roko se je trdno držala goste grive, ki je z njenim lahkim oblčilom kakor za stavbo tekmovalje

meril korak. Ko je videl, da ne gre domov, ampak v gore, mu je škodoželjen nasmeh skazil obraz. Trenutek, pa je zrl spet mračno, a strahotno grozeče za odhajajočim.

Više in više se je vzpenjal Ivan. Čudovito mirno in tiho je bilo okrog njega; le globoko od spodaj nekod se je v krajših in daljših presledkih glasilo veselo ukanje mladega pastirja, neslo se kakor lahkokrnila ptica skozi veličastni gorski mir. Nekako ves omamljen je stopal više in više, kam, sam ni vedel, niti ni premišljeval, vse misli so mu bile le pri ljubljene dekletu. Samo njo je videl pred seboj, ne planinske krasote ni bilo zdaj zanj ob njeni krasoti, ne planinskih nevarnosti. Ali je mogoče, da se ne bi več videla? Ali je mogoče, da bi mogel zapustiti dom, ne da bi še govorila? Ne, ne, ni mogoče!

Zavil je okrog grmadaste, nekako grozeče skale na precej ravno, a ozko in dovolj nevarno stezo: na desni je bila visoka stena, razjedena in razrezana, na levi globok prepad.

Postal je, oddihaval si. Čutil je, kako mu tolče v prsih srce, preveč je pač hitel, hudo razvnela ga je tudi tako nepričakovana ločitev od drage deklice.

Kar je zaškripal za njim korak. Naglo se je obrnil, začutil, kako mu je oledenela kri v žilah: Tomaž je stal pred njim! Niti geniti se ni mogel prvi trenutek, le strmel je nevarnemu, ker, kakor je čutil, na smrt užaljenemu tekmeču v sicer lepi, a zdaj od nagle hoje, morda še bolj od srčnega viharja ves spačeni, skoraj odurni obraz.

(Dalje prihodnjič)

Niso ga strli viharji, ni ga umoril mraz, ni povenel od vročine. Čuvala ga je skrbno in zvesto ...

*

Spet sta se srečala. Uprl je v njo svoje mirne oči — videl in spoznal ...

Ni bilo treba besed, umela sta se brez njih — cvetje ljubezni pa je cvetelo še bolj bujno, dehtelo še bolj opojno.

Bili so lepi dnevi. Mogoče bi se bil iz cveta razvil lep plod — sreča, mogoče? In vendar se ni.

Zakaj se ni?

Kruta roka je posegla vmes, zatrla, zamorila krasni cvet. Z blatom je obsula sve-tišče duše, vrt srca, uničila vse ...

Od takrat se ona ne smeji več kot nekdam. In če se smeji, je v njenem glasu žalost ...

On pa je še bolj resen in molčeč ...

plapolala v vetru. Če je pripognila glavo, sta padli kakor dva pramena sijajnega zlata njeni sproščeni kiti spredaj čez glavo, tako da ju je zmerom znova morala vreči nazaj.

Tako je jezdila mladenka mimo tujca in pri tem sramežljivo potegnila plapolajoče belo blačilce čez svoje noge.

Kakor prikovan je obstal tujec, dokler ni bila videti na obzorju le še majhna pika od te prikazni.

Nato je pa kakor obseden tekel zadaj za njo.

Ta dan je pa ni več dohitel. Ko je po dolgih dneh smel sanjski prikazni, ki ga je zdaj držala omreženega, dati ime, tedaj se mu je zdelo, da ima v lasti čarovno besedo, ki mu je mogla odpreti vrt Eden: „Suzana“.

Komaj si je upal izgovoriti ime. Od daleč jo je večkrat videl, toda ne več visoko na konju, temveč skromno, ko je šla peš kakor drugi umrljivi ljudje. To se mu je čudno zdelo.

Šla je mimo njega, v ozki soteski, kjer je črni trn tako noro vzcvetel, tam, kjer je pot preozka za dva. Uslužno in dvorljivo se je umaknil ter srčno odskočil med trnje.

„Pardon, Monsieur!“

„Vam na uslugo, Mademoiselle.“

In vsega, vsega je občila rdečica. Ona se mu je pa nasmehnila; in pariški slikar bi bil malodane črni trn objel.

Odslej jo je videl dan za dnem na istem mestu, tam, kjer je pot preozka za dva.

„Pardon, Monsieur!“

„... Mademoiselle ...“

C. V-c:

O S E B I

Samotnih mladih dni svetloba bela je v novih zarjakh kakor kri pordela, za zagrinjalom je sladko vzdrhtela rok bela senca in — okamenela.

Joj, žarki zarij ko žareči noži prebadajo me! Vse se bridko oži! Zaman se mi k zavesti roka proži — ne more odgrniti lice roži!

Ah, od nekod se čuje glas piščali! Kot v dnu tolmana cvetje na obali — prelest ljubezni v meni se zrcali.

Molče se umikam plamenom sladkosti. O, meni je omama slutenj dosti! Tako sem bliže sebi in — svetosti ...

VL. K.:

Vrtnar in krastača

(Basen)

Vrtnar je zapazil v vrtu krastačo. Stopil je po kol, da jo ubije. Krastača, ki je pazno sledila njegovi nakani, mu je pred udarcem rekla:

„Zakaj me hočeš ubiti?“

„Zato, ker si grda in nagnusna.“

„Kot krastača sem lepa, kot si tudi ti kot človek lep. Pač pa vsak po svoji! Si li pomislil, če sem ti koristna ali škodljiva? Preden me ubiješ, me pošteno presodi!“

Pogodila sta se, da bosta očistila vsak polovico solatne gredice: komur bo solata bolje uspevala, bo zmagal.

Vrtnar je marljivo pobiral mrčes, a vseeno je krastačin del gredice uspeval bolje.

To je vrtnar krastači tudi priznal. Dejal ji je:

„Ne vem, kako to, a kar je res, je res: tvoja solata bolje uspeva.“

Krastača mu je odgovorila:

„Popolnoma naravno! Ti uničuješ mrčes, ker ti dela škodo, jaz ga uničujem, da se preživim in sem zato v boju za življenje bolje pripravljena na to. Ti delaš vse za dobiček, jaz za življenjski obstoj.“

Anekdota

Humorista Karla Valentina je v Münchenu nekoč ustavil tujec in ga vprašal, kako daleč je od njegovega hotela do Dvorne pivovarne. Valentin je odgovoril:

„Tja je dva kilometra, nazaj pa najmanj tri. Pri povratku morate upoštevati namreč tudi širino ceste!“

Nekoč ji je spodrsnilo na nekem z mahom poraslem kamnu. Stegnil je svojo roko proti nji; prestrašeno je pogledala, zgrabila je svojo obleko in zbežala.

Naslednjega dne ni bila sama. Voditeljica in naš župnik sta jo spremljala. Pozdravila je z ljubkim priklonom, odzdravil je zelo zunanje pravilno ter je namenoma gledal na voditeljico, ki je pa pogledala preko njega v nebo.

Nekaj dni je pomlad zastoj cvetela v vsem pogorju Jura: Suzana ni prišla nič več po poti mimo črnega trna.

Črni trn je odcvetel.

*

Zato se je preselil slikar v gornjo vas in prisegel, da hoče vso večnost zgoraj prebiti. Kakor pogubljena duša je begal okoli šolskega poslopja, srečen, če je le z enim pogledom mogel ujeti belo oblako.

Spodaj v vasi so odcvetela sadna drevesa, na vrtu učiteljice Suzane so pa lilije s težkimi cvetovi odprle svojo lepoto.

In pri vrtnih vratih je slonel mladi podobar in gledal, kako so se cvetovi razvijali ter se ozirali proti soncu. Žalosten je dihal prijetni vonj, ki je obdajal hišo ljubljene kakor oblček dišečega kadila. Zdelo se mu je, da se ga Suzana izogiblje. Redko je šla venkaj, le zvečer je prišla k vodnjaku po svežo vodo. Tukaj jo je potem videl sedeti na kamnitem vodnjakovem robu, če je kramljala z enim ali drugim izmed svojih učencev. Spustila je vedro nizdol na verižici ter ga napolnjenega brez truda spet potegnila navzgor.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

Novo šolsko leto se je že začelo. Celovške ceste so zjutraj, opoldne in zvečer zopet polne mladine, ki veselo hiti v šolo in zopet domov.

Soloobveznih otrok, t. j. onih, ki so dolžni obiskovati ljudsko šolo in glavno (meščansko) šolo, je letos 6588 — od lani le 55 več. Zanimivo pa je, da je ljudskošolskih otrok v tem šolskem letu 121 več kot v lanskem.

Število šolarjev-začetnikov je letos 929, to je 25 več kot lani.

Pretekli petek je Katoliška prosveta v Celovcu priredila zanimivo skriptično predavanje o **argentinsko-čilskih Kordiljerah**. To je seveda bilo mogoče le zaradi tega, ker se je te tedne mudil tu v Evropi naš rojak g. dr. **Ludovik Arko**, ki živi že več let v Argentini v „planinskem raju“ Bariloche (izg. Bariloche).

V predavanju, ki so ga spremljale številne lepe barvne slike, nas je popeljal v enega še zelo neznanih gorskih svetov — v visoke planine ob argentinsko-čilski meji. S ponosom nas je navdalo, ko smo zvedeli, da se tudi naši tam bivaajoči rokaji zelo pridno udeležujejo v hribolastvu in da so napravili že več novih plezalnih stez deloma sami, deloma pa kot člani drugih gorskih oz. plezalnih ekspedicij (argentinskih in inozemskih), ki zelo cenijo Slovence kot dobre gorske plezalce, ravno tako pa tudi kot dobre in zanesljive sodruge. — Videli smo tudi tamkajšnji planinski dom našega rojaka Franceta Jermana, ki je že nad 10 let argentinski državni prvak v smučarskem teku na dolge proge.

ZA DOBRO VOLJO Nesrečno ime

K podjetniku pride mladenič prosit za poslitve. Šef ga vpraša: „Kako ti je ime?“ Mladenič odgovori: „Konecdela.“

„Žal, ne morem te sprejeti. Kajti vsi delavci bi mi ušli domov, če bi te v obratu poklical po imenu...“ pravi podjetnik.

**Najnovije kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinjske po-
trebščine**

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Smrt razkrila gestapovca

Živel je na Korkiki in se skrival pod imenom znanega nordijskega pisatelja

Potem ko se je nad tri leta skrival na Korkiki, je neki bivši poveljnik gestapa umrl, ne da bi kdo v njegovi okolici kadarkoli prepoznal njegovo pravo identiteto. Francoz Raoul Hervé, visok funkcionar gestapa v Caenu, odgovoren za deportacijo nad 400 francoskih partizanov, je v namenu, da bi mirno in varno preživel ostalek svojega življenja zlorabil ime znanega nordijskega pisatelja Alberta Serstevena.

Zadnja tri leta je živel v neki vasi nedaleč od Bastije. Ko je pred petimi tedni umrl, so se vaščani čudili temu, da je ves pogreb potekal izredno tiho, nekam preskromno za tako znanega pisatelja. Že tri leta so videvali tega človeka s sivimi lasmi in utrujenega izraza. V vasi so ljudje govorili, da je po končani vojni imel težave iz političnih vzrokov, toda nihče ni nikoli skušal tej stvari priti do dna.

Kmalu po svojem prihodu v vas se je poročil z nekim vaškim dekletom, hčerko znanega partizanskega voditelja. Ljudem okoli sebe je pripovedoval, da je večino svojega življenja preživel na potovanjih, da je obiskal vse dežele, ki jih je opisal v svojih knjigah. Serstevens, ki še vedno živi, je v resnici pisal romane, ki jih je postavil v najrazličnejša okolja z vseh petih kontinentov, med katerimi je najbolj znan roman »Kristobalovo zlato«.

Toda smrt je slednjič strgala masko z obraza nacista, ki je bil leta 1946 v odsotnosti obsojen na smrt zaradi deportacije in mučenja številnih partizanov iz okolice Caena.

Avstrija — EFTA in EWG

Sedaj ima Avstrija proste roke v odločanju

Pretekli teden je bilo v Stockholmu zasedanje ministrov Evropske državne zveze svobodne trgovine (ali na kratko EFTA-držav). Našo državo je na zasedanju zastopal trgovinski minister dr. Bock.

Kot znano, je Avstrija zlasti z ozirom na svojo zemljepisno lego tako rekoč prisiljena spreminiti svojo trgovinsko politiko do svojih zahodnih sosedov, ki razen Švice vsi pripadajo Evropski gospodarski skupnosti (EWG) — drugi trgovinski oziroma gospodarski zvezi zahodnoevropskih držav. O tem vprašanju so bile v zadnjih letih že neštete debate in konference pred avstrijskimi političnimi in gospodarskimi forumi, kjer so se mnenja premikala sem in tja — za in proti asociaciji oz. pristopu k EWG.

Prav v zadnjem času pa je to vprašanje toliko dozorelo in se razčistilo v prid tesnejše povezave z EWG, da je avstrijski zastopnik minister dr. Bock na zadnjem zasedanju EFTA prejšnji teden v Stockholmu državam sočlanicam temeljito obrazložil tozadevni gospodarsko-trgovinski položaj Avstrije v zvezi z EWG oz. EFTA.

Po krajši debati je generalni tajnik EFTA Frank Figueres na tiskovni konferenci, ki je sledila temu zasedanju, izjavil, da EFTA-države uvidijo poseben oz. izjemen položaj Avstrije in da ne bo nobena članica EFTA-držav vztrajala na izpolnitvi takozv. Londonske deklaracije, ki določa, da je pristop k EWG možen samo skupno, t. j. vse članice EFTA hkrati. To praktično pomeni, da Avstrija lahko še ostane v EFTA-skupnosti, lahko pa tudi izstopi, če bi bile njene dosedanje obveznosti do EFTA-držav nezdržljive z onimi, ki bi sledile iz asociacije oz. pristopa k EWG.

V zvezi s tem dejstvom so možne tri rešitve:

1. Carinska zveza z EWG, kar bi izključilo nadaljnje članstvo Avstrije v EFTA.

2. Svobodnotrговinska zveza med Avstrijo in EWG, na podlagi česar bi Avstrija lahko ostala še nadalje članica v EFTA.

3. Uvedba nekakega prehodnega sistema, ki pa bi bil precej negotov.

Prvi važnejši korak Avstrije glede zblizanja z EWG je torej dosežen. Tozadevni praktični razgovori bodo prišli na vrsto v oktobru ob priliki prihodnjega zasedanja EWG na njenem sedežu v Bruslju.

„Pohištvo za papeža“

Dva 50 let stara Italijana Ruggeri in Pasquali iz Rima sta že stara znanca policije. Skuhala sta že marsikatero sleparijo. Prejšnji mesec sta uporabila za svoje sleparske potegavščine kar ime papež Pavla VI.

Izmislila sta si jo pa takole: Z resnimi obrazi in zelo imenitno oblečena sta se pripeljala z avtom k tovarni pohištva Lenzi v Pistoji. Ravnatelj je sprejel odlična kupca, ki sta se izkazala s pooblastili — seveda ponarejenimi — kot zastopnika Vatikana.

„Vatikan naju je pooblastil,“ sta razlagala ravnatelj, „da nakupiva moderno pohištvo za zasebne papeževe sobane. Pavel VI. je namreč napredno misleč človek. Starinsko pohištvo v njegovih zasebnih prostorih mu ni nič kaj všeč. On gre s časom naprej.“

Podjetnik jima je res nasedel, ves vesel, da bo postal papežev dobavitelj. Sklenili so kupčijo za 10 milijonov lir. „Vatikanska kupca“ sta izročila kot predujem ček za 50.000 lir.

Moderno pohištvo za papeža so brž naložili na tovarnjak, katerega sta spremljala tudi oba prebrisana. Spotoma sta šoferjem bogato plačevala za jedačo in pijačo. V Rimu so se ustavili pred nekim zavodom tik Vatikana, kjer naj bi se blago razložilo. Možaka sta šla v poslopje, a sta se že čez pol ure vrnila in pojasnila šoferjem, da so v zavodu vsa skladišča natrpana in da morajo odpeljati papežovo pohištvo v predmestje Primavalle; tam da ima zavod pristavo z leseno lopo, kjer bodo začasno shranili blago.

Vozniki so za dobro napitnino in nič hudega sluteč odpeljali in razložili ves tovar na označenem mestu ter se veselo vrnili v Pistojo. Tam so pa našli gospodarja Lenzija vsega iz sebe. Ko je hotel vnoviči sprejeti ček, so mu na banki povedali, da ta sploh nima kritja, ker je ponarejen.

Prišla je policija in je odvedla oba šofer-

Potemtakem naj bi Avstrija postala nekaka pridružena, asociirana članica EWG, ker to od nje zahteva njena politična nevtalnost. Je pa za Avstrijo zelo važno, da kmalu uredi svoj položaj v EWG, kar bo vsekakor lažje, kot je to v slučaju Danske, ker pridejo za Avstrijo predvsem industrijski izdelki v poštev.

Sicer pa so vsi ministri EFTA-držav na tem zasedanju v zaključnem skupnem poročilu izrazili željo po tesnejšem sodelovanju z EWG-državami, in to zlasti v vprašanjih, ki zadevajo obe gospodarsko-trgovinski skupnosti.

Iz istih uradnih krogov je prišla druga novica, da bo tudi Velika Britanija še to jesen ponovno skušala s pomočjo Zahodnoevropske zveze navezati gospodarske stike z EWG. Isto namerava storiti tudi Danska.

Ob koncu naj še pojasnimo, da je bila EFTA-skupnost držav ustanovljena 1. 1959 in jo sestavljajo: Avstrija, Danska, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica in Vel. Britanija; 1. 1961 pa je pristopila še Finska.

Na Južnem Tirolskem ni miru

Po nedavni prosluli razsodbi proti 10 karabinjerjem v Trientu se vse češče ponavlja teroristična dejanja na Južnem Tirolskem.

V noči na ponedeljek so teroristi zopet razstrelili dva električna daljnovodna stebra pri Brunecku, kar je povzročilo daljši zastoj v dobavi električnega toka.

Še hujše vznemirjenje pa je preteklo nedeljo povzročila razstrelitev šele nedavno v obrat postavljenega električnega generatorja v NATO-oporišču Aviano pri Vidmu (Udine). Generator, ki je to oporišče preskrboval z električnim tokom, je popolnoma poškodovan. Policija je kmalu nato zadržala vso okolico, toda o atentatorjih še niso našli nikake sledi. Pač pa so našli ostanke vžigalne vrvice; strokovnjaki so ugotovili, da se iste vrste vrvice poslužujejo južnotirolski ekstremisti pri svojih atentatih.

Uradni krogi na Dunaju so vzeli ta atentat proti NATO-oporišču, kjer so v glavnem Amerikanci, z veliko zaskrbljenostjo na znanje, in to zlasti še zato, ker se je prav te dni začelo zasedanje Združenih narodov.

ŠAHOVSKE VESTI

Avstrijsko moštveno prvenstvo

Pretekli teden je koroška deželna reprezentanca sodelovala pri avstrijskem moštvenem prvenstvu v Walchsee na Tirolskem. Od devetih moštev je zasedlo naše moštvo osmo mesto. Zagovalec tega turnirja je bilo prvo moštvo Dunaja (Wien-Ver-eine). Vsaka dežela je igrala z osmimi igralci.

Koroški šahisti so se na zadnjih treh deskah zelo slabo odrezali in s tem uničili upanje na boljše mesto, čeprav so igralci na prvih petih deskah dobro igrali.

Koroški privak Jurij Deisinger je dosegel skupaj z dunajskim internacionalnim mojstrom Lokven-cem s 4 in pol točkami tretji najboljši rezultat na prvi deski. To je doslej njegov največji šahovski uspeh.

Naslednji najuspešnejši igralci v koroški reprezentanci so bili: Ernst Skrob na drugi deski s 3 in pol točkami, Valter Lukan na četrti deski s 3 točkami (ki je igral eno partijo manj) ter Hans Ebner s 3 in pol točkami na peti deski.

Organizacija turnirja je bila odlična in vsak šahist si želi, da bi prihodnje leto zopet sodeloval na moštvenem prvenstvu v Walchsee.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 22. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 23. 9.: 14.15 Poročila, objave. Pregled spreda. — Kar po domače — 10 minut za športnike. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 24. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Solistična glasba. — SREDA, 25. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 26. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, zapojte z nami! — PETEK, 27. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Poskočne viže. — SOBOTA, 28. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 29. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Filmska ocena

Borovlje. — Sobota, 21. 9.: Als du Abschied nahmst (III+). — Nedelja, 22. 9.: Lulu (V). — Pocestno dekle privede vse ljudi, ki ji pridejo na pot, v pogubo, končno pa postane sama žrtev nekega morilca. Film odsvetujemo. — Torek, 24. 9.: Die Feinde (IVb). — Kriminalni film o ukradenih dokumentih. Za odrasle z resnim premislekom. — Četrtek, 26. 9.: Der Teufel um Mitternacht (IVb). — Francoski minister išče v raznih zabavnih lokalih celo noč svojega sina, da bi preprečil škandal.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 21. in 22. 9.: Das Hirtenlied vom Kaisertal (IV). — Avstrijski domovinski film iz kneževskega življenja. — Sreda, 25. 9.: Gegen Willkür und Gewalt.

Miklavčevo. — Nedelja, 22. 9.: Der letzte Befehl (III). — Epizoda iz ameriške domovinske vojne s končno pomiritevjo med severom in jugom.

Sinča ves. — Sobota, 22. 9.: Der Kaplan von San Lorenzo (IV). — Drama o problemu spovedne molčečnosti in o duševnem konfliktu med ljubeznijo in duhovniškim poklicem. — Ponedeljek in torek, 23. in 24. 9.: Angela, die Teufelin (IV). — Kriminalni film. — Sreda in četrtek, 25. in 26. 9.: Die Falle am Snake River (IV). — Pustolovski film iz vojne med Angleži in Francozi v Severni Ameriki okoli leta 1760. — Petek in sobota, 27. in 28. 9.: Wilder Strom (IV). — Dramatična epizoda iz leta 1932, ko so v Ameriki regulirali neko jezero.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

(Konzervatorij, Mießtalerstraße)

Sob., 28. sept. ob 19.30: Das Land des Lächels. — Ned., 29. sept., ob 15. uri: Das Land des Lächels. (Popoldanska predstava!) — Prosta prodaja vstopnic.

Predstave v „Komornih igranj“:

Petek, 20. sept.: Nichts umsonst. — Sob., 21. sept.: Bei Kerzenlicht. (Krstna predstava.) — Ned., 22., torek, 24., četrtek, 26., in sob., 29. sept.: Bei Kerzenlicht. — Začetek vsakokrat ob 19.30. — Prosta prodaja vstopnic.

Mali oglasi

Ročno pletenje — lep! Strojno pletenje — še lepše! Pletenje s strojem PASSAP je zabava! PASSAP-pletilne stroje dobite pri „WOLL- und STRICKBAR“ nasproti kapucinske cerkve v Celovcu - Klagenfurt.

DOBRA SLUŽBA. Kanadska poslanka na Dunaju (diplomatska zastopnica Kanade pri avstrijski vladi) išče gospodinjsko pomočnico za svoje zasebno stanovanje. Otrok ni. Znanje angleščine ni potrebno. Sprejme se samo tako dekle, ki je v vsakem oziru zanesljivo in resno ter v starosti od 20. do 30. leta. Nastop službe čimprej — po dogovoru. Prijaviti se je treba na naslov: Konvent č. šolskih sester, St. Jakob im Rosentäl — St. Jakob v Rožu.

VOLNA SELFIX • VOLNA GEYER za ročno in strojno pletenje pri „WOLL- und STRICKBAR“ (nasproti kapucinske cerkve), Celovec - Klagenfurt.

Pridnega delavca

sprejme kemični obrat ob dobri plači. Poudarje pod značko „Dauerposten 1383“ na ÖWG, Klagenfurt - Celovec, Alter Platz 1.

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gas-ser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.